

HEFTIYEK BERIYA CEJNA NEWROZÊ BI BEREKÊN POLÎSAN ZÊDEYÎ
30 KES HATIN KUŞTIN, 200 KES JÎ BIRÎNDAR BÛN

NEWROZÊ LI STENBOLÊ ZÛ DEST PÊ KIR

● Li Stenbolê li taxên ku bi giranî kurdên alewî lê dimînin, heftiya dawî di pêvajoya sê rojan de nêzîkî 35 kes hatin kuştin û 200 kes jî birîndar bûn. Bûyera ku bi gulbarankirina ser 3 qehwexaneyan û pastexaneyekê, dest pê kir. Bi êrîşên polîsan yên li hemberî meşên gel, pêl da gelek bajar û navçeyên din. Gelê ku li navçeya Gazîosmanpaşayê li taxa bûyerê diji, di vê êrîşê de dewletê û hêzên wê yên emniyetê sûcdar dikin.

● Çapemeniya tirk bûyer û pêşveçûnan li gorî talimatên generalan dan. Di pêvajoya qewimîna bûyeran de, hemû kanalên televizyonan û rojnameyên tirk bi zimankî û dengekî yekser nûçe dan û çî sûc heye li girseya gel kirin, polîs temîz nîşan dan. Serhildana gelê kurdên alewî hizûr ji rayedarên dewletê re nehişt, rayedaran hev û din sûcdar kirin û mesûl girtin ji bo tişteki wisa.

Rûpel 2

Ebûqeta rojnameya me Eren Keskin jî dikeve hepsê, çunkî;

'DINYA JI GELE KURD RE DEYNDAR E'

● Eger li ser pêvajoya 70 salên dawî ya dîroka Komara Tirkîyeyê bête rawestîn, wê bête dîtin ku hîna PKK tunebû jî pesta dewletê li ser kurdan hebû.

● Dema ku Şêx Seîd, Seyîd Riza û rewşenbîrên kurd hatine dardekirin, dema ku di 1938'an de Dêrsim hate şewitandin, hilweşandin, bi hezaran mirov hatin qetilkirin...

Rûpel 8-9

Divê ziman
zûtir di nav gel
de bi cih bibe

Zimanê neteweyî divê zûtir û hêsantir di nava gel de bi cih bibe. Heke em rêzimanê zaravayê xwe yê ji hêla piraniya gelê me ve tê zanîn û pê tê axaftin bingeh bigirin, ew dê hînbûna zimanê neteweyî hêsantir bibe. Piraniya kurdan bi kurmancî zanin û pê qise dikin.

Rûpel 11

Qîrnayîşê azadiyey

Ma heme zanê ki Afrîka ya Başûr heta yew di serrî ra ver mêrdimî siyay welattê xwî di azadî nebî. Mêrdim andê sipî ya, hinzar yew eziyet, hinzar yew iskence kerdênê jin. Çik zengîneya welattê jin (siyaya) bi pêro sipiya destibê... Eses wayîrê ayê herra zî xwî rê kerdîbî kole...

Rûpel 13

Baba Tahîrî Hemedanî

Sereray ewey ke mêjûy jiyani Baba Tahîr zor tarîk e û ta êstaş zor layenî be şaraweyî mawetewe û natwanrê wekû pêwîst derbarey ew şaire gewreye qise bikrê. Belam ewey ke sax botewe û cêgey gûman niye ewe ye, ke Baba Tahîr kurd e û be şewey lûrî helbestî nûsiwe, lûriş lehceyekî belgenewîstî zimanî kurdî ye û le zor serçawey mêjûyî da eme selmêndirawe.

Rûpel 7

Qelbî Mezopotamya..

1872 di xebatê arkeologan bi dinya lîteraturêko newî da sinayîş. Namê lîteraturê ku heyecan viraştîbî "destanê Gilgamiş" bî. No destan derheqî mîrî bajarî Uruk di bî. Bajarî Uruk binatê çemanî Ferad û Dicle, ku ca Mezopotamya yena varîş, di amibi avakerdîş.

Rûpel 12

HEFTIYA DAWÎ DI PÊVAJOYA SÊ ROJAN DE LI GAZÎOSMANPAŞA Û UMRANIYÊ LI DORA 35 KESÊN WELATPARÊZ HATIN QETILKIRIN

NEWROZ ZÛ HAT STENBOLÊ

'ME EV FÎLM

BERÊ JÎ DÎTIBÛ'

"Dîsa ew tiliya xain, dîsa ew senaryoya tarî. Dîsa ew film. Me ev film berê jî dîtibû... Em careke din nakevin vê xefikê. Emê vî li filmî careke din seyr nekin." Roja 14'ê adarê, hemû rojnameyên tirk ev nivîs di rûpela xwe ya pêşîn de weşandin. Ev nivîs an jî talîname rasterast ji bo çapemeniyê ji meqamêkê mîna فرمانکە hatibû şandin. Gotinên berpirsiyarê saziya medyaya resmî Ali Baransel jî dema 17'ê adarê di rojnameyan de derket, teyîd bû ku çapemeniya tirk bûye leşkerê sîstemê. Ali Baransel memnûniyeta xwe ji bo tewra çapemeniyê dianî zimên û spasiya xwe pêşkêş dikir. Wekî tê zanîn ew di dema cûntaya 1980'yan de şewirmendê Kenan Evren bû. Di hemû kanalên televizyonên tirk de jî eynî nivîsa talîmatê di pêşî û paşîya nûçeyan de dihate xwendin. Bi kurtî tirseke ecêb ketibû dilê dewletê, ji ber vê yekê jî, beriya her tiştî dixwest ku medya ji sedî sed pê ve bête girêdan da ku tu dengên muxelîf li hemberî qetliaman bilind nebin. Em nizanin gelo çapemeniya tirk berê ev film dîtibû an jî gel êdî şiyar bûbû û haya wî ji van listikên osmaniyan hebû?

Tesîra bûyeran her diçe pêl dide û hêrsa gel li hemberî dewletê zêde dibe. Rayedarên dewletê, ji aliyekî ve çavên gel bi hatina derbeyeke muhtemel ditirsînin, ji aliyekî ve jî hevûdin sûcdar dikin di van bûyeran de.

Di heftiya dawî de bi êrişên kesên faşîst û gulebaran kirinên hêzên dewletê nêzîkî 35 kes mirin, 200 kes birîndar bûn, 300 kes jî ketin binçav. Bûyerên ku bi gulebaran kirina 3 qehwexane û pastexaneyekê li Gazîosmanpaşayê dest pê kirin, di pêvajoya 4 rojan de taxên din ên Stenbolê û li bajarên din belav bûn. Reaksiyonên ku gel li hemberî êrişên polîsan bilind bûn, rayedarên dewletê xistin rewşên dijwar. Ev gelê ku deng û his jê dernediket, ji nişka ve rojên arîfeyên şoreşan anîn bîra gelek kesan. Li hemberî vê yekê, dewletê hemû hêzên xwe xistin alarmê.

Hefiya çuyî bûyerên ku li Gazîosmanpaşayê rû dan, di demeke kin de ji bin kontrola dewletê derketin û bi deh hezaran mirov derxistin sikak û kolanan. Bûyeran şeva 12'ê adarê li taxên navçeya Gazîosmanpaşa, taxa Gazî û

Küçükköy dest pê kirin. Pêşî 3 qehwe û pastexaneyekê ji aliyê kontrayan ve hatin gulebaran kirin. Di vê êrişê de kalekî 65 salî hate kuştin û şifêre erebeya ku kontra pê reviyên ji aliyê eynî kesan ve bi kêran hate kuştin. Bi dehan kes jî birîndar bûn. Li ser van êrişan li gelek taxên Gazîosmanpaşayê bi deh hezaran kesên welatparêz û demokrat derketin ser kolanan û dest bi meş û çalakîyên protestoyê kirin.

Protesto zêde dibin

Kesên ku meşiyên polîs sûcdar kirin û ber bi qereqolan ve meşiyên ew protesto kirin. Roja din dîsa protestoyan devam kir û dîsa di navbera gel û polîsan de şer derket.

5 hezar leşker

Pêşî gule bi ser gel ve reşandin û dû re jî yên girtin dan ber jop û pihînan. Yên li ber xwe

Li Gazîosmanpaşayê polîsan nehişit gel êrişên faşîstan protesto bike.

didan, dîsa dibûn hedefa berekên polîsan. Di pozberiya pêşî de li dora 30 kesên meşvan hatin kuştin û zêdeyî 100 kesî jî birîndar bûn. Piştî vê pozberiyê hêrsa gel hîn zêdetir bû, hejmarê meşvan û protestovanan jî berê jî zehftir bûn û vê yekê bi temamî çavê dewletê tirsand ji ber ku hêzên polîsan nikaribûn rewşê bixin bin kontrolê. Alikarî ji leşkeriyê hate xwestin. 5 hezar leşker anîn li navçeya Gazîosmanpaşayê bi cih kirin, gel jî, ji xwe re barîqat çêkirin, agir pêxistin û sloganên mîna "Bimre faşîzm, polîsên faşîst, bijî biratiya gelan, doh li Sêwazê îro li Gazîosmanpaşayê, Em rê nadin faşîzmê" hatin gotin.

Protestoyên gel dotirra rojê jî nesekin û li hin sikakan şerê bi polîs û leşkeran re jî diqewimîn, pêvajoya sê rojan kesên ku barîkatên ku li dora Mala Cemê çêkirin, her tim li ber xwe didan.

Roja 14'ê adarê Walî-

tiya Stenbolê li Gazîosmanpaşayê derketina nava kolanan qedexe kir. Eynî roj li Enqereyê, li meydana Kizilayê meşeke mezin a protestoyê ji aliyê gel ve çêbû. Polîsan mudaxele kir. 30 kes birîndar bûn. 20 kes jî xistin binçav. Wekî din li Bûrsa, Mersîn, Manîsa, Edene, Eskişehir; li gelek bajarên Almanya, Îngîltre û Yewnanîstanê jî meşên protestoyên li hemberî dewleta tirk bi beşdariya girseyên gel hatin lidarxistin.

Umraniye

Roja 15'ê mehê li navçeyekê din a Stenbolê, li Umraniye bi hezaran kurdên elewî û welatparêzên ji gelek herêmên Kurdistanê qetliama Gazîosmanpaşayê protesto kirin. Polîsan mudaxele kir. 5 kes mirin, 40 kes jî birîndar bûn. Li Umraniye jî barîkatên gel hatin saz kirin û sloganên radîkal hatin gotin. Li wir jî derketina nava kolanan hate qedexekirin.

Çapemenî û medyaya tirk ji roja destpêkê bûyeran, heta dawiyê, dîsa wekî her car agahiyên çewt û şaş belav kirin. Tevî ku polîsan êşkere girseyên gel gulebaran dikirin, wan gel sûcdar kir û çawa ku tu sûcê polîs û hêzên din ên dewletê tune bin, weşan belav kirin.

Bûyeran pêl dan

Tesîra bûyeran her diçe pêl dide û hêrsa gel li hemberî dewletê zêde dibe. Rayedarên dewletê, ji aliyekî ve çavên gel bi hatina derbeyeke muhtemel ditirsînin, ji aliyekî ve jî hevûdin sûcdar dikin di van bûyeran de. Bûyerên ku heftiya dawî li Tirkiyeyê qewimîn, di gelek rojname û televîzyonên biyan de hatin nirxandin û di van weşanên biyan de dewleta tirk hate sûcdarkirin.

Li ser van bûyeran, gelek rêxistinên kurd daxuyaniyên protestoyê ji rojname û ajansan re şandin.

Li hemberî meş û xwepêşdanên protestoyan tewra leşkerên tirk bi qasî ya polîsan ne sert bû. Wisa dihat xuyakirin ku leşker bi xwe jî, ji zilm û zora polîsan zêde ne xweş in.

"Ecevitê faşîst"

Bûyerên ku bi giranî li Stenbolê qewimîn û pêl dan gihan gelek bajar û welatên din, tewra gel a li hemberî partiyên siyasî jî derxiste holê. Di dema bûyer qewimîn û piştî ku sekînan de ji partiyên burjuwayan yek siyaseta- nekî/e bi tenê jî nikaribû bikeve nava gel. Pêşî Ecevit xwe ceriband ku li Gazîosmanpaşayê bikeve nava refên gel da ku bi wan re bipeyive û xwe bi wan şîrin bike. Camên erebeya wî ji aliyê gel ve hatin şikandin, bi faşîstbûnê hate sûcdarkirin û bi reverev ji nav gel reviya. Heyeta CHP'ê jî xwe ceriband, bes ew jî, eger ne ji HADEP'ê bûya, wê bihatana lînkirin.

Navenda Nûçeyan

Ji rojnameya Cumhuriyetê

JŪTĪ

KURTENÜÇE...KURT

Biranîna Helepçeyê

Roja 16'ê adarê di diroka Kurdistanê de rûpeleke qirêj û gemarî ye. Di vê rojê de gelê kurd 5 hezar mirovên xwe dane çekên kîmyevî. Ji ber vê yekê salvegera qirkirina Helepçeyê li gelek deveran tê protestokirin. Roja 16'ê adarê li Li HADEP'a Edenê, ji hêla jinên kurd ve pêşangeha wêneyên qirkirina Helepçe hate vekirin. Pişt re komên NÇM'ya Edenê ji bo biranîna şehîdên Helepçeyê cinê xwe girtin. Di dawiyê de jî Koma Rewşen gelek stranên gelerî û şoreşgerî pêşkêşî beşdaran kirin. Pêşangeha wêneyên qirkirina Helepçeyê wê hefteyekê bidome.

Welatê Me / Edene

Nûneriya ERNK'ê li Awûsturyayê jî vebû

Nûneriya ERNK'ê li Avusturyayê vebû. Bi civîneke çapemeniyê vekirina nûneriyê hate diyarkirin û li ser armanc û rola ERNK'ê agahiyekê dorfireh hate dayîn. Vebûna nûneriya ERNK'ê li Avusturyayê di nava kurdên ku li vî welatî dijîn de bû sebêbê kêyfeke bêtarîf. Li aliyê din di vekirina nûneriyê de piştgiriya çapemenî, partî û sazîyên demokratîk ên Avusturyayê hate dîtin. Nûnerî bi merşa kurdî ya neteweyî 'Ey Reqîp' û çoseke mezin vebû.

Rapora CPS'ê ya 1994'an

Rapora Komîteya Parêziya Rojnamevanan(CPS) ya 94'an hate weşandin. Tê de, tê gotin ku li Tirkîyeyê rojnamegerî dijwar e. Li gorî raporê, tirkîye di warê rojnamegerên girtî de li dinyayê di rêza yekemîn de ye. Rapor wiha dom dike: "Li ser rojname û kovaran pêkûti û cerdên dewletê her diçe zêdetir dibe. Bi taybetî li ser weşanên muxalîf ev kirin pêk tên. Lê, ji xeynî wan weşan û rojnamegerên liberallî jî hin caran rastî kirinên bi vî rengî tên." Wek mînak, cezakirina M.Ali Birand tê nîşandan.

Navenda Nûçeyan

Li ser qetlîama Gazîosmanpaşayê kê çi got

Li ser qetlîama Gazi Osman Paşayê jî rêxistin û sazîyên cur bi cur daxuyanî gihîştin destê me, ji bo ku xwendevanên me zanibin kê çi gotiye, em çend xalên girîng ji wan pêşkêşî dikin.

PKK: Emê heyfê hilînin

Komîteya Navendî ya Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK) roja 13 adarê bi daxuyaniyekê ev qetlîam wekî listikeke nû ya osmanî, bi nav kir. Tê gotin ku ew kesên ku qetlîam kirine çi navî li xwe dikin bila bikin, dijminê şoreş û demokrasiyê ne. Daxuyanî balê dikişîne ser tîkîliyên dewletê û wan rêxistinên kontra. Li gorî daxuyaniyê wekî salên berî cuntaya 1980'yan, ji ber ku dewlet bi hişyarbûna mirovê alewî hesiyaye, loma van çeteyên cîneyetê dişîne ser alewîyan, bi taybetî jî alewîyên kurd. Di da-

xuyaniyê de tê xwestin ku mirovên alewî dev ji partî û komeleyên kemalist berdin, ji ber ku kana hemû paşverûtiyan rejîma kemalist bi xwe ye. Rizgariya gelê alewî bi rizgariya Kurdistanê ve tê girêdan, tê gotin ku hemû mirovên azadîxwaz pêwîst e li nik gelê Kurdistanê ku ala rizgariya neteweyî bilind kiriye, cih bigirin. Di dawiyê daxuyaniyê de tê gotin ku Zulfîkar di destê gerilayan de ye û wekî ku çawa heyfa qetlîama Sêwazê hate hilanîn, wê heyfa ve qetlîamê jî bi destê wan bê hilanîn.

ERNK'a Ewrûpayê

ERNK'a Ewrûpayê jî li ser qetlîamê daxuyaniyek weşand. Di daxuyaniyê de dewlet wekî mesûlê qetlîamê tê binavkirin. Ew vê qetlîamê jî dişîbine qetlîamên wekî Meraş, Şirnex,

Lice û Cizreyê. Li ser berxwedana gelê taxa Gaziyê jî, tê gdtin ku rîka gelê kurd ê ku koçber bûye, pêl daye. Daxuyanî dide zanîn ku hevkarîyek di navbera kedkarên tirk û gelê kurd de ava dibe. ERNK jî gelê kurd dixwaze ku qedera xwe bi çiyayên Kurdistanê ve girê bide. ERNK, bang li kedkarên tirk dike û dixwaze ku ew bi tevgera rizgariya gelê kurd re bibin yek da ku piştî hilweşandina rejîma peyka împeryalizmê, herdu gel li nik hev serfiraz bijîn

Mesaja HADEP'ê

Cigirê Serokê Giştî yê Partiya Demokrasiyê ya Gel (HADEP) ismail Arslan protesto kir, xwest ku hêzên dewletê li hemberî hestên gel hurmetkar bin û failên qetlîamê bigiriin. HADEP'a navçeya Avclarê jî dişa bi daxuyaniyekê bûyer protes-

to kir. Hate gotin ku ev kar dişîbe karê rêxistinên istixbaratê. Rayedarên HADEP'a vê navçeyê bang li gel kirin ku xwe organize bike, ji bo parastina mafên xwe.

Yekitiya kurdan a neteweyî ava bûye

Rêxistineke din ku li ser bûyerê daxuyanî gihande destê me Tevgera îslamî ya Kurdistanê (TİK) bû. Di vê daxuyaniyê TİK dibêje ku dewletê hertim ji bo parçekirina yekitiya gelê kurd cudatiya mezhebî û olî wekî hincet bi kar anîye. Ew dibêje ku tevgera azadiyê êdî yekitiyê neteweyî di navbera kurdan de ava kiriye. TİK jî hêzên tarî yên dewletê wekî mesûlê qetlîamê bi nav dike û dibêje: "Em bang li birayên xwe yên alewî dikin û dibêjin ku dewleta kemalist ne alewî ye, ne sunî ye."

Le Atîna rêpewanî narizayî

Rojî 15.3.1995 ziyatir le 500 Kurdistanî welatparêz amadey meşêk bûn bo narezayî derbirin hember tevkuji deweltî Turk derheq be gelî Kurd le Stenbol û şiwênanî tir. Meş le meydana Kanîngos ewe destî pê kird û heta berdem baliyozxaney Turkiye le Atîna dewamî kird. Beşdaran be dirêjayî meş duruşmî corbecor yan dewit, wek(diwênê Licê û Siwas, emro Stenbol, sibe? - Bijî serok APO - Kurdistan debêt be goristanî faşistan). Her-

Le serewe milîtanekani PKK alayî Turkiya desûtênin.

waha cemawer le berdem baliyozxaney Turkiye de be ber çawî peyamnêrî dezgakanî rage-

yandini Yewnanî û biyanî eyewe alay dewletî Tirk yan şewitand.

Welatê Me / Atîna

Serokwezîra Tirkîyeyê emirnameyê nependî şand wezîriya karê hundirîn da ku li qereqolan hacetên îşkenceyên ji holê rakin. Di emirnameya jî 3 rûpelan pêkhatî de qala peymanê Ewrûpayê ya li dijî îşkenceyê dibe. Tê

Hacetên îşkenceyê

de bend cih digirin;

Dema binçavkirinê divê polîs bi baldarî li gorî qanûn û qaîdeyan hereket bikin. Divê îşkence û kirinên xerab li kesên di bin çav de neyê kirin. Ji wan agahî bi metodên ewrûpî û amerîkiyan bê standin.

Hevditinan ebûqat û bersûcan li gorî qanûnan be. Divê hemû qereqol bèn kontrolkirin û hacetên ku bi kêrî kirinên nebaş tên, werin berhevkirin.

Polîs pêwîst e kesên ku girtine bin çav derba-

sî qeydan bike. Hucre divê li gorî şertên tenduristiye û fireh bin.

Wê di der heqê peywirdar û polîsên ku kirinên nelirê kirine, tavilê pirsyarî çêbe.

Ji bona ku ev daxwaz bêne cih divê çavê gerîndeyên ewlehiyê û waliyan li ser van deran be û ji encamê wezîriya karê hundirîn agahdar bikin. Çillerê mehekê berê jî ji polîsan xwestibû ku bêyî îşkenceyê, li metodên nû bixebitin.

Navenda Nûçeyan

Navên 10 kesên ku di xaçepirsa hejmara 16'an de peyva veşarî 'Ramanwer' dîtine û pirtûka "Siya Evîne" qezenc kirine:

Salih- Özgür Ülke Batman

Ülfiye Seyad Mersin

Abbas Kılıçarslan Diyarbakır

Lukman Abda Almanya

Salih Demir Antalya

Serdeh Bêrti Diyarbakır

M. Ali Mutlu Malatya

Şifa-Y.Çiçek İzmir

Ali Burç İzmir

Yadigar Coşkun Diyarbakır

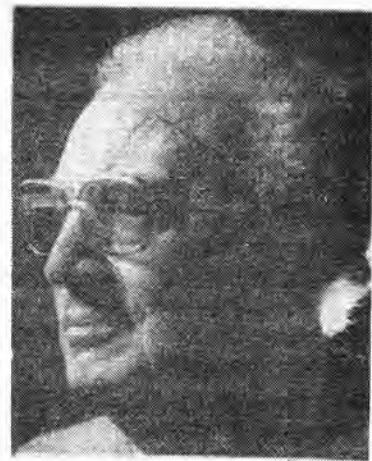
'Rûmeta welatekî ji yekparetiyê girîngtir e'

Turkish Daily News'a roja 16'ê adarê dide zanîn ku rojnameya amerîkî The Newyork Times'ê li ser romannivîsê navdar Yaşar Kemal nivîsarek weşandîye. Tê gotin ku nivîskarê rojnameyê John Darnton bi Yaşar Kemal re ji axiviye. Xwediyê 36 berhemên hêja û berendamê Xelata Nobelê Yaşar Kemal ji wî re wiha

dibêje: "Demokrasi rûmeta welatekî ye û li gorî dîtina min rûmeta welêt ji yekparetiyê girîngtir e." Yaşar Kemal dibêje ku ji ber nivîsên wî derbarê wî de 3 doz hatine vekirin. Ew wekî sedema dozvekirinê hevpeyvîneke xwe ya ku di kovara almanî Der Spiegel de hate weşandin û du gotarên ku tevî gotarên

çend rewşenbîrên din bi navê "Azadiya Bîrûbaweriyê û Tirkiye" wekî pirtûk çap bûye, nişan dide. Li gorî gotina Kemal di dozan de ji 2 salan heta 5 salan di doza sêyemîn de ji 3 salan heta 6 salan cezayê hepsê ji bo wî tê xwestin. Nivîskarê kurd dibêje ku ewê li dijî îdiayê dozger xwe neparêze,

bi tenê axaftineke wekî J'accuse ya Emile Zola* bike. Kemal wiha gotina xwe didomîne: "Dozgerê bê darizandin. Wê demê vê yekê nişan bide. Heke ez ceza bixwim, ez efûyê qebûl nakim." Nivîskarê navdar dibêje ku ewê rapora Dewletên Yekbûyî ya Amerîkayê pêşkeşî mehkemeyê bike û Bill Clinton dawetî mehkemeyê bike.

Yaşar Kemal

wan rojan ceyran tunebûye."

Rojname cih dide gotinên Serokkomar Süleyman Demirel ji. Demirel dibêje ku ew Yaşar Kemal nas dike û ji pirtûkên wî hez dike. Serokkomar dide zanîn ku Yaşar Kemal ji malbateke kurd e. Lê tiştên ku wî di nivîsên xwe de anîne ziman wekî bêtalîhiyekê bi nav dike.

* Nivîskarê fransîz Emile Zola di sala 1898'an de, dema Doza Dreyfus'ê bi gotareke ku navê J'accuse (ez dozdar im) lê daniye, artêşê tawandar dike.

SAMÎ BERBANG

Êrîşên li ser girtiyên nasekinin!

Li girtîgeha Bucayê 77 girtî hatin birîndarkirin. Roja 2'yê adarê hêzên dewletê êrîşî girtiyên girtîgeha Bucayê kirin. Di êrîşa leşker û gardiyanan de 77 girtî birîndar bûn.

Roja 1'ê adarê rêvebirên girtîgehê di diwarê maltaya girtiyên siyasî de, ala tirkî daleqandine. Girtiyên ji rêvebirên zindanê hildana alê xwestine. Lê rêvebiran guh nadine daxwaza wan. Li ser vê yekê girtiyekî siyasî al ji cihê wê aniye jêr û daye gardiyanan. Gardiyana qesta çirandinê alê dikin, lê girtî alê ji wan distînin û saxlem teslimî gerînde (mudur) dikin. Piştî vê bûyerê dozger dixwaze

ku îfadeya girtiyê ku al aniye jêr bistîne û soz dide ku tu êrîş li wî neyê kirin. Lê gava girtî û nûnerê girtiyên ji qawîşê dertên ku biçin cem dozger, leşker û gardiyana bi dar û jopan êrîşî wan dikin û bi emrê dozger wan diavêjin hucreyê. Dawiyê jî leşker û gardiyana bi hinceta lêgerînê, êrîşî girtiyên dikin. Di qawîşa de pirtûk, rojname û malzemeyên girtiyên yên cur bi cur talan dikin. Di êrîşê de 24 girtiyên jin û 53 girtiyên mêr yên siyasî tên birîndarkirin. Birînen gelek girtiyê xedar e û heta niha tu tedawî li wan nehatiye kirin.

Navenda Nûçeyan

Xaçepirsa me bixelat e. Di 15 rojan de çî bersiv bigihîjin me, em dinirxînin. Xelat bi usûla qurayê li deh kesan tî belavkirin. Xelata hejmara 18'an; pirtûka Yusuf Kaynak "Bi Kurdî Navên Mirovan" e. Ev pirtûk ji aliyê weşanxaneyê DOZ'ê ve hatiye çapkirin. Jêrenot: Ji bo ku bersiva we bê nixandî, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyên li bin xaçepirsê binivîsînin û tevî adresa xwe ji me re bişînin.

Xelata Xaçepirsê

"Bi Kurdî Navên Mirovan" Yusuf Kaynak

X A Ç E P I R S A B I X E L A T (1 8)

Xwendekar	Navêk	Sembola Berkelyûmê	Beşên Quranê	Gihanekek	Netewe-yeke rojhelatî
Di wêne de tê dîtin	Xwarinek	Navêk	Paşgîrek	Jîn	
		4			Çêrxwarin
Qurban	5		Pêxwarin		
Zarokên bira			Dewletek		
		6		Navgîneke ragihandinê	
				Kar	
Sembola Rûbîdyûmê Aveke kîmyewî		Nijadek		Zemîn	
				Bawerî	
	2		Sulh		Paytexta kurdan
			Serbest		
			Paşgîrek		
			Cînavkek	Bajarek	Bersiva neyînî
					1
			Cih		Yezdanek Misrî
			Kûçîk		
			Hêsan		
			Berhemên şîrî		Notayek
				Edalet	

PEYVA VEŞARÎ

1 2 3 4 5 6

X A Ç E P I R S A B I X E L A T (1 6)

Di wêne de tê dîtin	M	Cih	W	Cojn	Î	Îmê bedena mirov	A
		Xambar		Nivro		Paşgîrek	
	R	Û	X	A	N	D	I
Qer	S	E	R	A		Qesels hîkîrî	K
Bojn							A
	Q	A	M	V	A	Çavîya avê	T
	A	G	I	R		Çiya	K
						Est	O
	E	N	Î	O	R	A	M
							A
							R
	T	N	J	E	N	Navêk	R
	R	E	A	S	Î	Tehilt	G
						Sembola Platîne	E
							F
	R	E	X	N	E	Madanek	P
							O
							L
	Û	Gerdon	K	A	Î	N	A
							T
							Î
							N

PEYVA VEŞARÎ

R A M A N W E R

TEVLÎHEVIYÊN LI WELATÊN AFRÎKAYÊ BERDEWAM IN RÊXISTINA NETEWYÊN YEKBUÛYÎ AŞTIYÊ PÊK NAYNE

Li ser navê meşandina Nizama Nû ya Dinyayê Neteweyên Yekbûyî (NY) bi pêşengiya Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê (DYA) giranî da ser dagirkirinê li ser navê navberdîtî. Piştî Şerê Kendavê hêzên Neteweyên Yekbûyî ketin Somaliyê, Bosnyê, Haitiyê û gelek cihên ku lê şer heye. Xebata ku li ser navberdîtî dihate kirin, li piraniya wan welatan têk çû. Bi taybetî Li Somaliyê hêzên Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê jî di nav de, hêzên NY'ê derbeyên xedar ji hêzên Muhammed Farah Aidid xwarin. Roja 10'ê adara 1995'an hemû hêzên NY'ê ji Somaliyê vekişin. Ev hêz du salan berî niha bi îdiaya ku dawiyê li şerê hundirîn bînin, ketibû vî welatî, lê îro ji bo vekişînê 2500 leşkerên Pakistânî û Banladeşî, 1800 leşkerên bahrê yên DYA'yê û 400 leşkerên îtalî li tengava Mogadîşo qereqol ava kirin. Hêzên dewletên mezin berê jî vî welatî vekişin.

Hêzên Neteweyên Yekbûyî ango hêzên Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê li ser navê navberiyê ku derê dixwazin, wê derê dagir dikin.

bûn. DYA'yê piştî ku roja 3'yê kewçêra 1993'yan 18 leşkerên xwe dan der, di adara eynî salê de leşkerên kişandin. Tê gotin ku NY'ê jî bo vî operasyonê 3 milyar dolar xerc kiriye, lê tiştê bi ser nexistiy û rewşa niha ji ya berê neçêtir e.

Niha aqilmendên NY'ê lê difikirin ka çima operasyonê wan bi ser neketiye. Li gorî nûçeyê kovara Newsweek'ê ku vî têkçûnê bi "serkeftin" a li Mozambîkê re dide berhev, ji bo biserketina operasyonêke bi vî rengî ew

tiştê pêwist in; Pêşî divê wekî ku li Mozambîkê piştî 15 salên şerê hundirîn çêbû, lihevkerîneke politik li hundirê welatê ku wê NY navberîtiyê lê bike, hebe. Piştî re divê otorîteyek hebe û aliyên şer karibin gotinê xwe binin cih. Li Somaliyê otorîteyek ango hikûmetek tunebûye, li gorî nûçeyê jî ber vî yekê xebata NY'ê negihîştîye tu encamê. Xala dawîn jî divê berî hilbijartinan hêzên çekdar, çekên xwe deynin. Tê gotin ku li Angolayê Hêzên UNITA'yê çekên xwe dananibûn, ji lew re piştî ku di hilbijartinê de bi ser neketin, Serokê UNITA'yê Jonas Savimbi 30 hezar gerilayên xwe ji nû ve ajotin nava şer.

Li vir tê dîtin ku her tişt bi vîna hêzên hundirîn ve girêdayî ye. Heke aştî bi destê gel çênebe, nameşe. Çavkaniyên siyasî li Somaliyê karê ku NY dimeşand zêdetirî navbertiyê, dişibînin dagirkirinekê. Tê gotin ku diviyabû NY'ê wekî rêxistîneke navneteweyî jî bo lihevkerîneke hundirîn bixebitiya, lê hêzên DYA'yê jî vî zêdetir xwestin wekî Şerê Kendavê daxwaza xwe bi darê zorê bidin qebûl kirin, dema ew çênebû jî berdan û çûn.

Nûçeyên Derve

Zîrveya xizaniyê

Piştî civînên ku hefteyekê dewam kirin, li paytexta Danîmarkayê Kopenhagê di navbera rojên 11-12'yê adarê bi beşdariya giregirên 120 dewletî Zîrveya Neteweyên Yekbûyî "Ji Bo Bipêşketina Civakî" çêbû. Ev zîrveya bi piranî wekî 'Zîrveya Xizaniyê' tê binavkirin. Li ser rûyê erdê nêzî milyarek mirov di nava xizaniyê de dijîn û ew jî tirsaraperîneke giştî dixwe nava dilê dewletên dewlemend. Ji ber vî yekê li zîrveyê bejin û bala xwe nîşan dan û ew tirsaraperîneke jî anîn ziman. Nûnerên hinek dewletên lipaşmayî xwestin ku deynê welatên xizan bînin efûkirin, qet nebe jî taloqî demeke dûr bibin. Tenê Avusturya û Danîmarkayê 266 milyon dolar deynê dewletên xizan taloq kirin. Dewletên împeryalist nexwestin tu gavan biavêjin, gotin anîn ser rêveberîriya çewt û karên nelirê yên li welatên lipaşmayî. Ew tişt wekî sedema xizaniya wan welatan hate nîşandan. Di deklarasyona dawî de benda herî bikêr ew e; wê dewletên dewlemend jî sed 0.7'ê butçeya xwe ji bo alîkariya dewletên feqîr veqetînin, jî sedî 20'ê vî pereyî wê jî bo programên pêşketina civakî be. Ji welatên xizan jî tê xwestin ku jî sedî 20'ê butçeya xwe ji bo başkirina rewşa xizanan bi kar bînin.

Deklarasyon wisa hatiye amadekirin ku her dewlet karê wê li gorî dilê xwe şirove bike. Wek mînak, Tirkiye li hemberî xala ku qala mafê çarenûsiyê dike derket, ew xal bi awayekî hate guhertin ku Tirkiye karibe ji nasîna mafê çarenûsiyê yê gelê kurd bireve, Erebiyana Suudî rasterast got ku ewê deklarasyonê li gorî edet û qanûnên xwe tetbîq bike.

Mirovên xizan dizanibûn ku sedema rastîn a bêkarî û xizaniyê çî ye. Tu hêviya wan jî jî vî zîrveyê tunebû, jî ber vî yekê daxwazên xwe li derveyî zîrveyê bilind kirin. Gotin: "Heke hûn dixwazin dawiyê li xizaniyê bînin, dewlemendan bixwin." Niha li dinyayê 120 milyon kes bêkar in. Newekheviya di navbera xizanan û dewlemendan de her roj zêdetir dibe, sedema vî yekê jî herkes dizane ku ev sîstema neheq e. Wekî Serokê Kubayê Fîdel Kastro jî got: "Heta ew sîstema ku dewlemendan dewlemendtir, xizanan xizantir dike hebe, pêşketina civakî pêkan e." Rêxisteneke wekî Neteweyên Yekbûyî ku bi her awayî li destê hêzên împeryalist dinêre û girêdayê wan e, nikare birînen çewsbendiyên cihanê derman bike. Ew yek bi vî zîrveyê careke din derket holê û hate tesdîqkirin. Ji lew re deklarasyona ku jî aliyê rêxistinên demokratîk ve hate amadekirin wekî deklarasyonêke maksîst hate binavkirin.

SAMÎ BERBANG

A. Perez Esquivel: 'Cuntayê xwest min bikuje'

Li gorî agahiya ajansa Diarios Notician ku hefteya çûyî ji Buenos Airesê daxuyand, di dema rêveberîya leşkerî de polîsên bahrê Xelatgirê Nobelê Adolfo Perez Esquivel girtine û xwestine wî biavêjin binê bahrê. Esquivelê ku di bîranîneke xwe de wê demê wekî serdema şerê qirêjî bi nav dike û wiha dibêje: "Roja 5'ê gulana 1977'an dema min haziriya xwe dikir ku ji welêt derkevim, çar polîsan ez girtim û li keştiyekê siwar

kirim. Hindik mabû ku min biavêjin nava bahrê, lê fermanek hat, wan dev ji kirina xwe berdan." Rêveberîya leşkerî ku di navbera salên 1975 û 1986'an li ser kar ma, 2 hezar kes avêtin nava bahrê. Gel bi protestoyên girseyê dawî li wê anîn. Dayikên De Plazayê ku jî bo zarokên xwe li hemberî cuntayê şer kirin, niha doza cezakirina generalan dikin. Lê Rêveberîya sîvil naxwaza bi ser artêşê ve biçe ceza bike.

Nûçeyên Derve

Hawrêman Zana Farqînîş kewte bin fermanî Sultaniyewe

*Hevalên me Zana û Sultan zewicîn,
em wan ji dil pîroz dikin.
Jiyaneke şad û serfiraz ji bo wan dixwazin.*

Xebatkarên Rojnameya Welatê Me

FAL

BERAN (21 Adar - 20 Avrêl)

Ev hefte ji bo we wê pir kêfxweş û biaram derbas bibe. Cihek heye ku hûn dixwazin herin û lê bigerin. Qet neseकिनin, hûnê li wê derê demeke xweş derbas bikin.

GA (21 Avrêl - 21 Gulan)

Wisa dixuye ku hûn ji pir kesan xeyidîne. Hûn ji-hevalên xwe yê pir nêzik ji nagerin. Kesên ku ji we hez dikin, hûn îhmal dikin. Vê tembeliyê ji ser xwe bavêjin, bizvirine ser rîya xwe ya berê

CÊWÎ (22 Gulan - 21 Pûşper)

Problemên ku li serê we diqewimin we pir bêrihet dikin. Wê gavê hûnê demek e pir xweş derbas bikin. Problemên ji hişê xwe bavêjin û li kêfa xwe biniêrin, hûnê serfiraz bibin.

KEVJAL (22 Pûşper - 23 Tîrmeh)

Evîn di jiyandê de dermanê her tiştî nîn e. Bi hevrebûna we baş neçe jî, li ber xwe nekevin. Di warê aboriyê de ji Xwedê hevî nayê birin û hûnê karekî baş bi dest bixin. Li gorî wê xwe amade bikin.

ŞER (24 Tîrmeh - 23 Gelawêj)

Demeke dirêj e ku destê we teng e. Divê hûn hinekî serê xwe biêşînin û vê meseleyê hel bikin. Lê belê ev problem pir giraniya xwe dide ser we. Armanca xwe û problemên xwe yê taybet têkilî hev nekin ku hûn bi pêş ve herin.

SIMBIL (24 Gelawêj - 23 Reşber)

Di van rojan da qet baweriya we bi tiştêkî nayê, wê mirovek bikeve jiyana we, hûnê bi wî mirovî re demên pir xweş derbas bikin. Heke hûn bixwazin ku ev dema rengîn pir dirêj bidome, gerek e hûn dev ji diltenikiya xwe berdin.

MÊZIN (24 Reşber - 23 Kewçer)

Wekî demên berê hûn li cihekî naseकिनin, pir dişixulin û pir kes jî ji ber wê jîrbûna we, we pîroz dike. Ji wê rêya xwe dûr nekevin. Hinek tengasî li pêşiya we hene, hûnê bi alîkariya hevalekî xwe wan hel bikin.

DÛPIŞK (24 Kewçer - 22 Sermawez)

Di têkiliyên xwe yê nû de hinekî baldar bin. Ew mirovên ku hûnê pê re bikevin têkiliyê pir dilzîz in û zû di-xeyidin. Di wî warî de gerek e hûn zanebin da ku peyvên we xelet fêmanekin. Tiştên ku hûn dixwazin hûnê bi dest bixin.

KEVAN (23 Sermawez - 21 Berfanbar)

Ev çî halê we ye. Hûn qet li ser rewşa xwe nafikirin û xwe citikî diavêjin nava bûyeran. Li gorî bûyerên ku têne serê we bifikirin, rewşa xwe baş bikin. Kesên ku ji we hez dikin jî, bi wan zêde baweriya xwe neynin.

KARIK (22 Berfanbar - 20 Rêbendan)

Ew şikdariya we nahêle ku hûn baweriya xwe bi tu kesî binin. Ji we kirî ku herkes çala we dikole. Hişê xwe li serê xwe kom bikin, ne meçêrtikên şikdariyê. Ew kesên ku we nas dikin jî ji we hez dikin.

DEWLIK (21 Rêbendan - 11 Reşemî)

Hûn dîsa zemanê xwe qet bi tiştên pêwîst derbas nakin. Ger hûn dixwazin ku jiyana we baştir bibe, wexta xwe nedin karên tewş. Çend kesên wê werin mîvantiya we, bi wan kesan re têkiliyên xwe baş bikin ku rewşa we baş bibe.

MASÎ (20 Reşemî - 20 Adar)

Romantîkbûn di rihê însanan de xisletekî nependî ye. Dema ku bêhna mirov diçike, hîngê xwe dide der. Divê hûn zanibin ku romantîkî bi yek serî nabe. Ji bo ku wateyeke romantîkbûna we hebe, divê hûn guh bidin dildara xwe.

Têrsî Sêdarî

(Zazakî)

R wejêk sêdkarêk şino sêd. Riyê xwi ser di raştî eskeron yeno. Eskerî vînenî ku wi çeltê xwi dara keno dard. Wexta sêdarî re benî nîzd, sêdar vazdeno vênî yin û vano:

"Qomitan im! mi vazda,

lawşanî vazda. Darî vurmûş lingon kerd. Sari seracêr torî kerd û dara dard kerd." Inê ser eskêrî dest û linganî yi girdanî, onî dew. Dew di dewijî yenî vernî, vanî qey in merdomî ma bêsuc yo. Şima inî benî ça? Eskerî zî vanî inî kufir kerdo. Dewijî sêdkarî ra persênî ku yi çî

kufir kerdo. Sêdkar bersivî xwi di vano ku yi kufir nî-kerdo. La tersinanî xwi ver guro ku yi ya rwej sêdariyê xwi di kerdo, yina vato. Yanê yi bi darî arweşêk kişto û kerdo torî, dara kerdo dard. Inê ser eskêrî ca fek verdenîra.

MEMO DARRÊZ

Nyemantiyê Kekî ti

(Zazakî)

D orêk yo merdimêk şino kenawaştîş. Şond, badi nanwerdişiya, merdim wari kî re perseno ku ya çî gurî nyemanî xwi nîpersena. Cînek vana:

- Nyemanî ma sarî çimanî ma ser! Nyeman qê tēpiya

gurî xwi xwi dir nîbeno ya. Gere vajo. Inê ser nyeman paştî geno û ayi serî zerê xwi kenoa:

- Ez amiya nyemantiyê şima. Heger qedêrî Haomê bibo ti kênê xwi bidi mi.

Ina jû ser myantê cînek û nyeman di in vatê derbas benî:

Cînek: Kekê te heye çend salî?

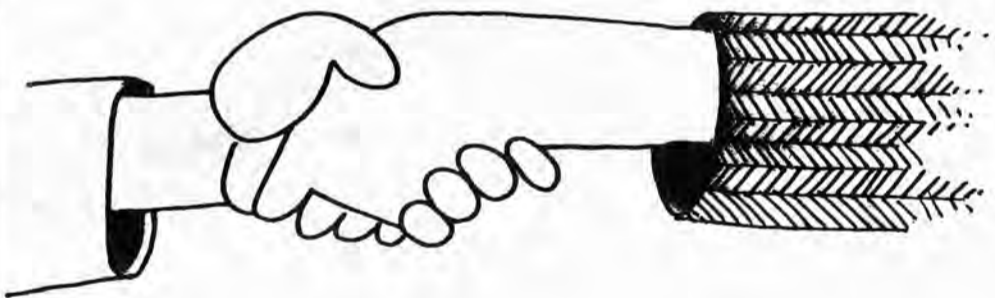
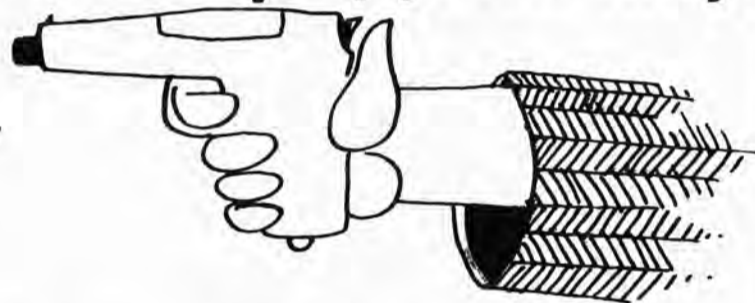
Nyeman: Kekê te heye 20-25 salî.

Cînek: Na, na! Kekê min heye çil-çil û pênc salî.

Nyeman: Na wele! Te kekê xwe gelekî eşand û celqand.

MEMO DARRÊZ

Di mafên mirovan de şampiyonek: Tirkiye

7. CEM ÖZKAN ©

Neteweyên Yekbûyî, salên di navbera 1995 û 2005'an de wekî "Di peyrwerdeyiya Mafên Mirovan de 10 Sal" bi nav kir. Li ser vê yekê jî Wezîrê Karê Mafên Mirovan Azîmet Köylüoğlu ji bo ku dersên mafên mirovan di dibistanên navîn de bîn xwendin projeyek amade kir. Li gorî projeya wî, wê li dibistanên navîn dersên mafên mirovan bîn xwendin û li unîversîteya jî kursiyên mafên mirovan werin avakirin. Rayedarên dewletê îlan kirin ku ev yek di dinyayê de pêşî li Tirkiyeye pêk hatiye. Vê îdiayê di çapemeniya tirk de jî gelek cih girt û pê pesnê dewletê hat dayîn.

Ez dixwazim ji we re qala

peymanên ku Tirkiyeyê qebûl kirine bikim. Peymana Mafên Mirovan ya Navneteweyî, Peymana Cenevreyê ya Şer, Peymana Hindikayiyana ya Navneteweyî, Peymana Zaroğan ya Navneteweyî û hwd. Gelo, heta îro Tirkiyeyê şertên kîjan peymanê aniye çîh? Kîjan peyman li ser qaxizê nemaye? Gava mirov li rewşa Tirkiyeyê û Kurdistanê dinêre mirov çî dibîne? Li Tirkiyeyê hindikahî ji sedî çend mane? Rewşa zarokan çî ye? Rewşa şer çî ye? Li Tirkiyeyê hindikahiyana ji sedî 90 koç kirine û ewê mane jî rewşa wan li holê ye. Zarok di her karî de têne xebitandin û tu mafên wan tune ye. Di şer de dewlet tu qaide-

yan nas nake û şerêkî gemarî li Kurdistanê didomîne. Li Kurdistanê bi hezaran gund ji aliyê hêzên dewletê ve hatine valakirin û şewitandin. Bi sedan cinayetên failî meçhûl hene. Bi milyonan kurd koçber bûne. Nivîskar û rojnamevan di girtîgehên de bi sedan in. Rojname tîn bombekirin, sansûrkirin, pirtûk tîn topkîrin û qedexekirin û hwd.

Ënca, Ezîmeto lawo, were dev ji projeya xwe berde! Dewleta we çî soz daye û îmze kiriye ji sedî 100 bere vajiya wê kiriye. Dev jê berde. "Hirç û govend, dewleta tirk û mafên mirovan!"

İSMETÊ ŪSIF

Yekêk le nawe diyare kanî helbestî klasîkî kurdîman:

Baba Tahîrî Hemedanî

(Sorani)

"Lurî"
Zi dest dîde û dil her dû
Heraçe bîne, dil kuned
Bisazem xincirî nîniş zi
Zenem ber dîde ta dil

"Sorani"
Le des çaw û le des dil
Ke çaw herçî bibîne dil
Ekam min xencerê nûkî
Îtir eydem le çaw ta dil

Jiyani

Baba Tahîrî Hemedanî

Sereray ewey ke mējûy jiyani Baba Tahîr zor tarik e û ta êstaş zor layeni be şarawayî mawetewe û natwanrê wekû pêwist derbarey ew şaire gewreye qise bikrêt. Belam ewey ke sax botewe û cêgey gûman niye ewe ye, ke Baba Tahîr kurd e û be şewey lûrî helbestî nûsiwe, lûriş lehceyekî belge-newistî zimanî kurdî ye û le zor serçawey mējûyî da eme selmêndirawe. Lem bareyewe Mamosta Elaedîn Sûcadî delê: "Baba Tahîr honerêkî Iranî ye, newek farisî, we ew şewe zimaney honrawekanî pê rêk xistiwe şewe zimanêkî kurdî ye, belam dan bewe da denêyîn ke gelê wişey farisî têkel biwe", her mamosta Sûcadî xoy hoy eme degerînêtewe bo ew kes û çapxananey ke berhemekanî Baba Tahîr yan be çap geyandiwe, çünke zorbeyan faris bûn. Belam eger temaşay wergêranekî Dilzarî şair bikeyin, ke helbestekanî kirduwe be sorani, ew şewe zimane ke Dilzar be karî hênawe zor le deqê lûriyekewe nizik e. Herweha Baba Tahîr le helbestekanî da wişey zorbey şewe û nawçe ciya ciyakanî Kurdistanî be kar hênawe. Salî 1927 diwanêkî bilawkirawetewe ke 365 çiwar xiştêkî têda ye.

Dr. Said Xan delê: "Pi-yawêkî gawirî kurd delê: "Baba Tahîr çend helbestêkî be şewey Gorani petî danawe û nardûye bo Heqekan, bo ewey ke le bîr û bawerî yek bigen,

Baba Tahîrî Hemedanî (935-1010)

we ewaniş bixate ser ew rêgeye ke xoy le serî buwe. Daxekem ême ew helbestneman çing nekewit."

Elên felsefey nefsiyetî Baba Tahîr gelê ciyawaz e le gel hî Omer Xeyam. Omer Xeyam be dû çawî seyri dû alem deka û le her dûkiyan dekolêtewe û le astî her dûkiyan rêgey bê Perwayî girdote pêş. Belam Baba Tahîr çende lem aleme da bê Perwaye, ewendeş le alemkey keda be parêz û zor be wîrdînî rûy dili merdimî tê eka.

Bîrî Sosyalîzim û yeksanî le helbestekanî da

"Lurî"
Eger destem resed ber
Ezan pursem ke in çûn
Yekî ra dadeyî sed naz

Yekî ra quris cew alude
der xûn!

"Sorani"
Eger destim bigate
Epirsim lëy kewa em
Yekê pêt dawwe sed cor
Yekêkîş nanî coy

Baba Tahîr zor cor û şewe helbestî nûsiwe û le nawerok da helbestî insanî, sofîgerî û dildarî û le şeweş da westayane dayriştûn. Hen way bo deçin ke dahênerî şewe nûsinî çiwaxiştêkî ye le helbest da, xo eger waş nebêt ewa em qiseyeman bo helbestî kurdî giftûgoy le ser niye û ew yekem kes e ke em şewe helbestey nûsiwe.

Ewey lëre da mebestî bas û xwasmane, ew çiwariyeyetî ke le berayî

em çen dêrewe deyxwênînewe. Lew çiwariyeyê da Baba Tahîr be aşkira bîrî sosyalîzim û wekhevî tê da be dî dekrêt û le civakî ewsay kurd û rojhelat da rastewxo rexne le mezintîrîn deslatî bawer pêkiraw deqret û rasterast delêt: "Eger destim be xûday gewre bigat, ciyawazî û kemasi em jîney lê depirsim ke bo waye, hen dirawin û heşin le birsa gêngil û azad beşe xorakiyan e."

Le ser jiyani û berhemî Baba Tahîrî Hemedanî dekrê lëkolînewe û lêgerî-nî berfirawan binûsrê, çünke ew zor lewe gewratir e ke be nûsinêkî ser-pêyî be ser bikrêtewe.

Serçawe:
1. Mējûy Edebî Kurdî, Elaedîn Sûcadî
2. Deqekanî Edebî Kurdî, Elaedîn Sûcadî

SÎRWAN REHÎM

17 sal berê roja 16'ê Adarê li ber Zanîngeha Stenbolê;

Bombeya faşîstan 7 kulîlk şehîd xistin

Li gorî rewşa dinyayê di salên 70'yan de rewşa gelê Tirkîyeyê gelek baş bû. Ji ber wê yekê dewleta tirk hinek tedbîr standin. Di Nava van tedbîran de bikaranîna faşîstên sivil jî hebû. Piştî ku ew fikir hate qebûl kirin, êdî rê li ber Partiya Tevgera Netewekar (MHP) vekirin. Wan çek û bombeyên xwe hemû ji depoyên leşkerên tirk temîn dikirin. Polîs tim li cem wan bûn. Saziyeke girêdayî wê partiyê bi navê "Ülkü Ocakları" hate saz kirin. Vê saziyê hemû ciwanên kuçeyan yê lumpen û avarê gihandin hev, hemû cerd û kuştinên xwe bi destê van kesên beredayî pêk dianîn.

Roja 16'ê adara 1978'an şûrkêşê faşîstên sivil Sıddık Polat tevî çend hevalên xwe li ber deriyê Zanîngeha Stenbolê sekinîbû. Ew li hêviya derketina xwendekarên şoreşger bûn, dema ku xwendekarên şoreşger hatin nêzî wan, bombeyên di destê xwe de avêtin ser wan. Bi teqîna bombeyê;

Hatice ÖZEN
Hamit AKIL
Abdullah ŞİMŞEK
Murat KURT
Ahmet Turan ÖREN
Cemil SÖNMEZ û
Bakî EKİZ

şehîd ketin. Ji xeynî van gelek xwendekar jî birîndar bûn. Tevî ku navên kujarên faşîst dihate zanîn jî, kesî destê xwe neda wan, ji bo ku ew karibin kirinên bi vî rengî bidomînin.

ESNAS MAYA

'ÎŞKENCE LI TIRKIYEEYÊ SIYASETA DEWLETÊ YE'

Dewleta tirk, îro her cure pêkanînen anti-demokratîk bi mucadeleya xwe ya bi PKK'ê ve girêdide. Halbûku eger li ser pêvajoya 70 salên dawî ya dîroka Tirkîyeyê bête rawestîn, wê bête dîtin ku hîna PKK tunebû jî pesta dewletê li ser kurdan hebû. Dema ku Şêx Seîd, Seyîd Riza û rewşenbîrên din ên kurd hatine dardêkirin, dema ku di 1938'an de Dêrsim hate şewitandin, hilweşandin, bi hezaran mirov hatin qetilkirin, kurdî hate qedexekirin, navên gundên kurdan hatin guhertin, hingê PKK tunebû, lê pesta dewletê hebû. Çi dema ku kurdan xwestine bi nasnameya xwe hebin, her tim pest dîtine û dibînin.

Eger Eren Keskin bika-ribûya biçûya civîna li ser mafên mirovan wê ev nivîs bixwenda. Bes rê li ber hate girtin. Wê jî nivîs bi faksê ji civînê re bi rê kir. Em qismekî ji nivîsa wê werdigerînin û pêşkêşî xwendevanên xwe dikin.

Wekî ku sernava mijara ku ezê li serê bisekinim jî ev e, heta ku pêkhatinên 70 salên borî yên rejîma Komara Tirkîyeyê neyên pirsîyarkirin, ne mûmkûn e dema îro jî bête fêmkirin û vegotin.

Eger em bala xwe bidin beriya 70 salan, emê bibînin ku piştî ku ev dewleta komara Tirkîyeyê ya ku bi pêşengiya Mustafa Kemal û piştigirîya mezin ya kurdan hate avakirin û dema hinek bêhn stand, nasnameya kurd hate înkarkirin. Bi vî înkarkirinê û piştî wê, navên

kurdî yên li gund û zarokên kurdan, hatine qedexekirin û Kurdistan bi hiqûqeke cihê hatiye îdarekirin.

Pêvajoya 70 salan li Kurdistanê gelek qanûnên dijdemokratîk hatine derxistin. Mesela, Qanûna Îzaleyê Şeqavet, Qanûna Dêrsimê, Qanûna Dadgehên Îstiklalê, Qanûna Paşnavan, Qanûna Bicihkirinê, Qanûna Takrîrê Sukûnê û gelekên din...

Îro jî Kurdistan bi Qanûna Herêma Rêvebirina Taybet tê îdarekirin. Di destê waliyê herêma taybet de jî rayeyên taybet hene. Li gorî xala 7'an a Qanûna Rêvebirina Taybet, doza îptalê nikare der barê pêkanînen walî de bête vekirin.

Komara Tirkîyeyê, îmze daniye bin Peymana Mafên Mirovan a Ewropayê. Tevî vî yekê

Qanûnên herêma Rêvebirina Taybet vî peymanê îhlal dîke. Îro li gorî vî qanûnê muhleta libîncavmayîne 30 roj in. Li Kurdistanê cîniyet, îşkence, windabûn jî bêqedar in.

Mesela, di pêvajoya sê mehên dawî yên sala 1993'an de hejmar kesên li bin çav hatine kuştin û windakirin 218 e.

Dewleta tirk, îro her cure pêkanînen anti-demokratîk bi mucadeleya xwe ya li hemberî PKK'ê ve girêdide. Halbûku eger li ser pêvajoya 70 salên dawî ya dîroka Komara Tirkîyeyê bête rawestîn, wê bête dîtin ku hîna PKK tunebû jî pesta dewletê li ser kurdan hebû.

Dema ku Şêx Seîd, Seyîd Riza û rewşenbîrên din ên kurd hatine dardêkirin, dema ku di 1938'an de Dêrsim hate

şewitandin, hilweşandin, bi hezaran mirov hatin qetilkirin, kurdî hate qedexekirin, navên gundên kurdan hatin guhertin, hingê PKK tunebû, lê pesta dewletê hebû. Çi dema ku kurdan xwestine bi nasnameya xwe hebin, her tim pest dîtine û dibînin.

Îcar em behsa îro bikin. Ev deh sal in ku li Kurdistanê cengek didome. Di vî pêvajoyê de li dora 2 hezaran gund jî aliyê hêzên dewletê ve hatine şewitandin û hilweşandin.

Li Kurdistanê, li girtîgehên ku mahkûmên kurd lê dijîn îhlalên mezin yên mafên mirovan ten dîtin. Mesela di mehala 10'an a 1994'an de li girtîgeha Diyarbekirê leşker û polîsan bi bombeyan dîwarên qawîşan hilweşandin, êrişî ser girtiyan kirin. Di van

êrişan de Ramazan Özüak (17 salî) hate kuştin.

Ji bo ku li cih em agahdar bibin, dema ez û hevalê min ê Ebûqat Osman Ergin em çûne Diyarbekirê, li taxa Bağlarê ji minîbûseke spî erebeyaya me gulebaran kirin.

Ji ber ku li Kurdistanê rewş ev e, kesên ku ji ber cengê malên wan tene şewitandin, îşkence li wan tê kirin û bi destê kesên nenas tene kuştin, ji koçkirina ber bi bajarên mezin pê ve tu çareyê nabinin.

Kurdên koçber dibin giranî ber bi Diyarbekir, Edene, Mêrsîn, Îzmîr û Stenbolê ve diçin. Kurdên ku koçberî van bajarên dibin ji aliyê a-borî û civakî ve di rewşeke zêde xerab de ne. Beriya her tiştî pirs-girêka wan a bicihbûnê heye, nikarin cihê mayîne bibînin û zehfê

wan li ba lêzimên xwe dimînin.

Pirsgirêka kurdan ya herî girîng nasnameya li ser wan e. Li ser nasnameya kurdekî/ê, eger navê bajarekî kurdan nivîsandî be, her tim îhtîmala wî(wê) ya ketina binçav heye. Mesela kurdekî bi navê Bahattin li Stenbolê, dema di cadeyeke Taksîmê de ji xwe re dimeşe, polis li nasnameya wî dinêrin û wî dibin qereqolê davêjin nezaretê. Li wê derê lê didin, heta ku di laşê wî re şoşina dikin. Paşî ji polîsan dipirse ka sûcê wî çi ye, jê re dibêjin: "Sûcê te ew e ku tu kurd î!" Sedhezdar TL yê di bêrika wî de jî, jê distînin û berdidin.

Pirsgirêkeke kurdan a din jî, bêkarî ye. Demekê li Stenbolê formên kar li hemû karistan û xebatxaneyan hatin belavkirin û cihê jidayikbûyîna karkeran ji wan hatiye pirsîn.

Li Tirkîyeyê, muhleta libinçavmayîne di bûyerên jîrêzê de 24 saet, herî zehf jî 4 roj in. Feqet di dozên siyasî de ev muhlet 15 roj in, li herêma Rêveberiya Taybet jî 30 roj in. Li Tirkîyeyê îşkence siyaseta dewletê ye.

Li metropolan ji bo kurdan pirsgirêkeke din jî binçavbûnên tomerî ne. Di binçavkirinan de armanca dewletê ew e ku bi tirs û zilmê rê li ber piştgiyariya neteweyî ya navbera kurdan bête girtin.

Lê pirsgirêka herî girîng a kurdan ku hemû pirsgirêkên din di bin siya xwe de dihêle MAFÊ JIYANÊ ye.

Di herdu salên dawî de bi sedan rewşenbîr, nivîskar, karsaz, xwendekar û siyasatvanên kurd hatine kuştin û tu qatîlên yekî ji wan bi tenê jî nehatiye girtin.

Ez jî sûcdarê fikrî me, tevî ku pir dixwazim niha beşdarî ve civînê bibim, ji ber ku qerara girtina min ji aliyê Dadgeha Bilind ve hate derxistin, ji ber vê yekê rê li ber beşdariya min a civînê hate girtin. Divê bête zanîn ku ji ber vê nivîsê rê li ber min girtin, bila ev jî wisa bête nixandî.

EREN KESKİN

PORTRE

KEÇA BAVEKÎ KURD, DIYEKE ÇERKEZ

Ebûqat Eren Keskin di sala 1959'an de li Bursayê hatiye dinê. Bi eslê xwe ji Hafikliya Sêwazê ye. Bavê wê kurd, diya wê jî Çerkez e. Tevî wê yekê heta berê dozdeh salan haya wê ji çanda kurd û çerkezan tunebûye. Ji ber ku bavê wê kurê Waliyekî Kemalîst bûye û bi çand û îdeolojiya Kemalîzmê mezin bûye. Di sala 83'yan de nêzikî rêxistineke çepgirê tirk bûye. Ji nava rêxistinê yekî kurd tiştên ku wê qet nebihîstibûne, der barê kurdan de anîne zimên. Paşî ji xwe ew kes jî, ji rêxistinê qetiyaye û gihîştîye PKK'ê. Bi tesîra dîtînen wî, bi Eren Keskin re meraqek çêdibe li ser kurdan û ji wê rojê ve heta îro Keskin nêzikî kurdan dibe. Pirtûkên li ser dîroka kurdan dixwîne, nêrin û îdeolojiyên rêxistinên kurd nas dike û doza mafên kurdan dike.

Ev deh sal in ku ew ebûqatîyê dike. Bi giranî li dozên siyasî dinêre. Wisa bûye ku êdî îro li Dadgehan dewleta tirk dozger û dadger bi çavê Ebûqateke ji PKK'ê li Keskinê dinêrin. Eren Keskin niha Ebûqatîya nêzikî 200 dozên siyasî dike.

Ew heta sala çûyî di kargerîya Komeleya Mafên Mirovan de bû. Hem ebûqatî dikir, hem jî pêvajoya çar salan di kargerîya KMM'ê de xebitî.

Eren, ne tenê li Tirkîyeyê, li Ewropayê jî di nav rêxistin û der dorên demokratîk de mîna parêzera mafên mirovan tê naskirin. Ji ber vê yekê gelek dostên wê hene. Li aliyê din ên ji wê nexweş jî ne hindik in. Her roj bi telefonan tê tehdîtîkirin, tê taqîbkirin. Bi taybetî jî di demên dawî de tehdîtên li hemberî wê zêde bûn. Ji ber vê yekê, Rêxistina Efûyê ya Navneteweyî beriya du mehan qerar stand ku wê bi xwe biparêze. Li Tirkîyeyê yekemîn kes e ku ji aliyê wê rêxistinê ve tê parastin. Eren xebatên KMM'ya li Tirkîyeyê baş nabîne. Li gorî wê gelek kesên di vê komeleyê de pir di bin tesîra kemalîzmê de ne, ji ber wê yekê xebatên komeleyê baş namesîn. Eren, li Tirkîyeyê, endama gelek rêxistin û komeleyên demokratîk e.

Ji xeynî ebûqatîyê niha di kargerîya TOHAV'ê de jî cih girtiye û lêkolînên xwe yên li ser mafên mirovan didomîne.

Di Özgür Ülke û Özgür Gündemê de gelek nivîsên wê li ser kurdan û doza kurdan derketine.

Pirtûka ku dawî ya ku wê xwendîye jî, weşanên AFA'yê "Faşîzm bilind dibe" ye.

Ebûqeta rojnameya me Eren Keskin jî dikeve hepsê, çunkî:

'Dinya jî gelê kurd re deyndar e'

Ebûqeta rojnameya me û ya gelek rojname, sazî û kesên welatparêz, Eren Keskin roja 20'ê Adarê ji ber nivîseke xwe dikeve girtîgehê.

Roja 14'ê Adarê qerara girtina Keskin li gorî xala 8-1'an a hejmara 3713'an a qanûna li dijî terorê ji aliyê Dadgeha Bilind a Dewleta Tirk ve hate standin.

Keskin ji ber nivîsa xwe ya bi navê "Dinya deyndarê gelê kurd e" ku sala çûyî di rojnameya Özgür Gündemê de derketibû bi du sal cezayê hepsê û 250 milyon TL cezayê diravî hate cezakirin.

Li ser vê yekê Ebûqat Eren Keskin bala me kişande ser dema standina ve qerare. Li gorî agahiyên ku me ji devê Keskin standin, gelek doz der barê wê de hatine vekirin û niha gelek dosyayên dozên wê yên ji berî ve ya gihîştîye encamê, li cem Dadgeha Bilind in. Tevî wê yekê jî nişka ve mehkemeyê ketûberî dosyayek ji nav dosyayên wê kişandîye û di rojekê de qerara DGM'ê tesdîq kirine.

Eren Keskin ve qerare mîna tewreke plankirî dinirxîne û li ser vê yekê

wiha dibêje: "Berî niha demekê kurt ji Almanayayê ji Hikûmeta Federal ji min re dawetiyeyek hat, ji bo ku ez beşdarî civîneke li ser mafên mirovan bibim. Civîn ji aliyê Komîsyona hundirîn a hikûmeta Federal ve hatibû plankirin û ji Tirkîyeyê li ser navê sazîyên sîvil ezê beşdar bûbûma. Nûnerekî dewleta Tirk jî li ser navê dewletê dawet kiribûn. Minê di civînê de rewşa gelê kurd baniya zimên û der barê qewimînên dawî de agahî bida beşdarên civînê. Dema dewletê bihist ku ezê neheqî û pêkutiyên wê di civînê de bînim zimên, hingê bi lezginî mudexle kir û qerara girtina min bi Dadgeha Bilind da standin."

Ebûqat Keskin, di demeke ku Tirkîye hazîriyê dike ku bikeve yekîtiya Gumrukê de, ve qerara dewletê wiha dinirxîne: "Esas di demeke wiha de gelek kesan hevî dikir ku dewlet efûya giştî îlan bike, lê divê bête zanîn ku çiqas hin şaxên di nava dewletê de pariye-kî demokrasîyê bixwazin jî, dewlet ne yekpare ye. Em îro nikarin behsa yekparetiya dewletê bikin. Di navê de pir şaxên

dijber hene. Esas yên ku daxwaza demokrasîyê tînin ziman jî, li gorî van daxwazan hîmek ava nekîrine, kirin û gotinên wan li hev nakin. Ji ber vê yekê hêviya min bi xwe ji demokratîkbûna ve dewletê tune. Dewletên rojavayê jî riyakariyê dikin, nexasim jî Almanya di riyakariyê de di pêşiya hemûyan de ye.

Me dîtînen Keskin li ser aştîyê jî pirsîn. Li gorî Keskin ne mînkûn e bi destê dewletên rojavayê an jî bi navgîniya kesên ku ne terefên şer in aştî çêbe. Eren Keskin tîne zimên ku aştî tenê bi destê herdu aliyên şer, dikare çêbe. Ev herdu alî jî diyar e ku kî ne.

Daxwaz û hêviya wê ew e ku bi lezginî dewlet û PKK şer rawestînin ji bo ku îmkana danûstandînen aştîyê çêbin.

Eger dewlet qerareke din a surprîz dernexe û poşman nebe, roja 20'ê adara 1995'an Eren Keskin wê bikeve girtîgeha Bayrampaşayê. Keskin wê nikaribe beşdarî civînê bibê, lê ewê nivîsa xwe ku wê di civînê de bixwenda, ji komîsyona civînê re şand.

Welatê Me/Stenbol

JINÊN BAĞCILARÊ 8'Ê ADARÊ PÎROZ KIRIN

Li HADEP'a navçeya Bağcılarê, bi mebesta pîrozkirina Roja Jinên Kedkar şahiyek li dar ket. Şahî ji aliyê Komîsyona Jinên HADEP'a ve navçeyê ve hatibû organîzekirin, nêzikî 500 kesî bi beşdariya xwe ev pîrozbahî geş kir. Şahiyê bi marşa Ey Raqîp dest pê kir. Pişt re Seroka

Komîsyon Jinan Elif Reyhanê axaftinek kir. Ew di axaftina xwe de bi taybetî li ser rewşa jinan, dîroka bindestiya jinan û şerê jinan yê li dijî ve rewşa kambax, sekînî. Şahî bi starnên Ozan Xanemîr, Koma Gulên Xerzan û Ozan Aynur Doğan'ê qediya.

Li Dêrsimê 15 leşkerên artêşa taybet hatin kuştin

Buroya ARGK'ê di 1'ê adarê de bilanço ya şer ya meha reşemiyê ji Kurd-A reşand. Li gorî daxuyaniya ARGK'ê di meha reşemiyê de li 56 cihan livbazî çêbûne. Di wan livbazîyan de 6 kesên birutbe, 5 çawîşên daîmî (uzman çavuş) û 94 leşker hatine kuştin, ji xeynî wan 37 leşker jî hatine birindarkirin.

Di vê mehê de 8 cerdevan di şer de mirine, 11 cerdevan jî birindar bûne û 2 cerdevan jî rehîn hatine girtin.

Li gorî raporê di eynî pêvajoyê 44 gerîla mirine, 9 jî birindar bûne. Tê gotin ku hêzên ARGK'ê dest danîne 2 çekên M-27, namluyekî M-27, MG-3'yek, 2 namluyên MG-3, 40 berikên M-16, 150 berikên MG-3 û şerîdên wan, 150 berikê BKC'ê û şerîdên wan, 120 berikên keleşan, 120 berikên M-18, 2 zincîrên berikan, 13 jarjorên G-3, 3 jarjorên keleşan, 4 jarjorên M-18, 16 bombeyên destan, 7 roketên B-7 û berikên wan, 2 roketên hawanan, 2 seatên destan, 4 qaput, 3 êlek, bataniyek, palasqeyek û qawîşeke piştan.

Dîsa di meha reşemiyê de 2 firoke (helî-

kopter), 9 cemseyên leşkerî, 3 tir, erebeyek, trektokek, tankerek, minibuseke cerdevanan, 3 panzer û 17 dîrekên telefonê û yê ceyranê hatine rûxandin. Ji ber livbazîyan 14 cerdevanan dev ji cenga qirêj berdane û xwe radestî gerîla kirine.

8.3.95

Li çiyayê Gabarê gerîlayên ARGK'ê êrişî timên taybet kir, ew dan revandin. Di vî êrişê de gerîlayan dest danî ser 2 çenteyan, makînekê wênekêş û 100 guleyên G-3'ê.

Hêzên dewletê li dora Qilabanê dicivin. Piştî kemîna gerîlayan ku tê de 30 leşker hatibûn kuştin, ji bo operasyonê nêzîkî 3 hezar leşker hatin herêmê.

9.3.95

Gerîlayên ARGK'ê êrişî leşkerên li gundê Hazeriya Malkîşê kirin. Di êrişê gerîlayan de 9 leşker mirin, gelek birindar bûn.

Gerîlayan avêtin ser mewziyê qereqola Avdirêka Dersimê. Di cerda gerîlayan de 3 leşker mirin, leşkerek birindar bû. Gerîlayan dest danî ser G-3'yekê portatîf, 6 çekên G-3 û 120 berikên

G-3'ê, dûrebînek, çenteyek, û hwd.

10.3.1995

Hêzên dewletê li Cizîrê ketûber dadikin ser mala û lêgerînê dikin. Taxa Sur, Dicle, Kurtuluş û Eskidağ dibin eblû-qeya leşker û cerdevana dene.

Erebeyek leşkerî li Culemêrgê ji zinê werbû, 2 leşker mirin.

Teğmenek di çemê Hêzil de xeniqî. Tê gotin ku 2 leşkerên din jî birindar ji çem hatine xelas kirin.

11.3.1995

Li Şîrnexê, li navçeya Cizîrê hêzên dewletê ketin û derketina nexweşxaneyê ji bo ku sivîlan qedexê kirin. Tê gotin ku, ev yek ji bo hejmarê birindar û miriyên

şerê dora Cudî eşkere nebe, kirine.

Polîsan li Edenê avêtin ser malên malbatên gerîlayan û malbatan tehdît kirin.

Li Habîzbînaya Mêrdînê, gerîlayên ARGK'ê 4 cerdevan dil girtin. Di gel cerdevanan 2 keleş û 2 çifteyên nêçîrê jî dest danî ser cerdevan di destê gerîlayan de ne û pirsîyariya wan didome.

Li Êlîhê di qerargeha leşkeran de silaha leşkerekê bi navê Bekir Arîkoğlu teqîya, gula ku teqîya rastî bînbaşî hat bînbaşî birindar bû.

12.3.95

Li gundê Aco ku li ser Hezoyê ye, kesekî bi navê Hasan Demir ji aliyê polîsan ve hate binçavkirin.

Li çiyayê Gabarê di navbera gerîlayên ARGK'ê û hêzên dewletê de şer derket, gerîlayan, ji du-sê milan ve êriş birin ser leşkeran û 16 leşker kuştin.

Hêzên dewletê li navenda Silopiyê dest bi operasyonan kirin û di wan operasyonan de nêzîkî 60 welatperêz girtin bin çavan.

13.3.95

Li Heftanînê di nav-

bera gerîlayên ARGK'ê û hêzên dewletê de şer derket, di vî şerî de 6 leşker hatin kuştin. Li ser çemê Zapê, 2 leşker ji zinê ketin û mirin. Tê gotin ku leşker ji bo ku pirake seyar ava bikin, di xebatê de bûne.

14.3.95

Li Dêrsimê, li gundê Hazerî gerîlayên ARGK'ê êrişî leşkerên artêşa taybet kirin, di êrişê de gerîlayan 2 mewziyên dewletê xistin dest û 13 timên taybet jî kuştin. Di dawîya şer de gerîlayan dest danî ser MG-3 yek, 5 şerîd û 360 berikên MG-3'ê, çekeke portatîf ya MG-3'ê û jarjorên wan, 2 çekên M-18'ê, 2 jarjor û 150 berikên wan, depanceyê çardexwar, dûrbîneke çekên M-16 û gelek malzemeyên cur bi cur.

Cerdevanên gundê Şêx Hamzayê, li hevdan. Di şerê navbera cerdevanan de cerdevanek mir, ji herdu alîyan gelek cerdevan birindar bûn.

Li gundê Tikana Sasonê, cerdevan li mayina gerîlan leqîtin, 2 cerdevan birindar bûn. Birînen cerdevanan xedar e.

Welatê Me/ Kurd-A

Yılmaz (Battal) (1975-....)

"Şehîd nemir e wek çiya weke berf û weke bihar şehîd av e tîna zeviyê dişkêne tilî û dest e êşa axê dihejîne. Ronahiya çav e kîjan pêşeroj dûr e dibîne.

Şehîd: Bejna wî qasî bejna Kurdistan e."

Ş. Bêkes

Di 21'ê berfanbarê de bi çar hevalê xwe re li Nisêbinê şehîd ket.

Hamdullah Yali

Ji HADEP'a Edeneyê Müslüm Kurucu: 'Emê Newrozê pîroz bikin ne nevrüzê'

Welatê Me li ser Newroza îsal bi Endamê Lijneya Rêveberiya HADEP'a Edeneyê Müslüm Kurucu re hevpeyvînek çêkir.

Tê gotin hinek xebatên dewletê hene ji bo ku newrozê bike nevrüz.

- Erê erê! Jixwe dema hevdi- tîname ya bi walî re me da zanî ku em dixwazin di 19'ê mehê de newrozê pîroz bikin. Walî got: "Hûn çima di 19'ê mehê de pîroz dikine, newroz ne di 21'ê mehê de ye, emê di 21'ê mehê de pîroz bikin, hûn jî werin li ser navê gelê herêmê çend axaftinan bikin, nevrüz cejna hemû Tirkîyeyê û komarên tirkî ye."

Li hemberî vê gotinê tewra we bû çî?

- Em li hember derketin. Me

got ku wekî partî hinek amadekariyên me çêbûne, me ji hinek koman soz girtiye. Bi kurtasî me da fêmkirin ku em naxwazin bi wan re pîroz bikin.

Encam bû çî?

- Me ji bo 22'ê mehê ser- rilêdana xwe kir û ew hate qe- bûlkirin. Em bi wan nexapîn. Newroza 3 hezar salî bi nevrüz yek salî guhertin li ba dilê gel sêcekî mezin e. Wekî encam em hemû gelê xwe yê li Çukurovayê di 22'yê adarê de dawetî Açıkhava Tiyatrosu'ya Mimar Sinanê dikin. Emê di navbera 10 û 18'an de Newroza xwe pîroz bikin.

Spas.

- Ji bo ku we ew îmkân da min ez spas dikim.

Hevpeyvîn: Salihê Kevirbirî

PKK'ê ji bo cejna Newrozê daxuyaniyek belav kir:

'Komîteyên parêziyê ava bikin'

Hinek rêxistinên kurd li ser Newroza 1995'an daxuyanî weşandin. Komîteya navendî ya PKK'ê daxuyand ku îsal wê gelê kurd di bin siya çeka gerîla de Newrozê azadtir pîroz bike. Tê gotin ku îsal ji her salê pirtir gelê kurd nêzî serxwebûn û azadiyê ye. Li gorî daxuyaniyê dewlet ji ber ku li hemberî gerîla têk diçe berê xwe dide gel, dixwaze ji xeynî mirovên li bajarên di bin kontrola wan de, hemû kurdan koçber bike. Daxuyaniya ku ji aliyê Komîteya navendî ya PKK'ê ve hatiye weşandin ji gelê kurd dixwaze ku bajarên Kurdistanê û metropolan ji livbaziyan xwe re bikin war û komîteyên parêziyê ava bikin.

Serokê HADEP'a Edeneyê A. Samed Yaman jî dide zanî ku ewên roja 22'ê adarê li Tiyatroya Açıkhavayê ya Mimar Sinanê Newrozê pîroz bikin. Yaman, gel bi daxuyaniyekê vexwendî pîrozbahiyê dike.

Tevgera Îslamî ya Kurdistanê Newrozê wekî li hemberî zilmê liberxwedanekê bi nav dike. Ew bal dikişîne ser şerê di navbera Deheqê vê demê û Kawayên Hemdem. Ew di daxuyaniya xwe de dibêje ku gelê kurd bi têkoşîna neteweyî yekitiyê xurt ava kiriye. Daxuyanî bi pîrozkirina Newroza 1995'an ya gelê kurd diqede.

RAMANEK LI SER ÇARESERIYA GELEMŞEYÊN ZIMANÊ NETEWÊYÎ (2)

DIVÊ ZIMAN ZÛTIR DI NAV GEL DE BI CIH BIBE

Ev dîtîn, dîtineke zanistî û nûjen e. Lê xwediyên vê dîtînê heta niha bi zelalî negotîne, ka ew dê çawa peyvên hemû zaravayan bi hev re bi kar binin. Ew dê vê senteza zaravayan bi çi awayî pêk binin? Ew dê çi demê dest bi xebatê bikin? Kesî bersiv nedaye van pirsan. Yên ku bi pratîka xwe xwestine van pirsan kêm-zêde bibersivînin ji wekî Mamoste Hêjar tenê xwe nêzîkî çareseriya pirsgirêkê kirine.

Em dê ji hemû zaravayan zimanekî neteweyî çawa pêk binin? Ji bo kurdiyê bêkêmasî pêwist e, em bi awayekî zelal vê pirsê bibersivînin.

Zimanê neteweyî divê zûtir û hêsantir di nava gel de bi cih bibe. Heke em rêzimanê zaravayê xwe yê ji hêla piraniya gelê me ve tê zanîn û pê tê axaftin bingeh bigirin, ew dê hînbûna zimanê neteweyî hêsantir bibe. Piraniya kurdan bi kurmançî zanîn û pê qise dikin. Divê em li ser rêzimanê kurdî bi awayekî zanistî bixebitîn. Ji ber ku rêzimanê kurmançî bi tenê têrî kurdî nake.

Liberçavgirtina etîmolojîyê pêwist e

Ji peyvên nêzîkî hev, divê em peyvên kurmançî bigirin. Di standardîzekirina peyvên wiha de, pêwist e ku em etîmolojîya peyvê ji bidin ber çavên xwe. Ji ber ku hinek peyv di domana bişavtinê de ketine rewşeke bêwec. Bi vî awayî hijartina peyvê ew dê hem hêsantir be, hem jî zanistî be.

Kurmançî	Hewramanî
agir	awir
ba	wa
çend	çen
gavan	gawañ
peya	peyade

Dimilî	Soranî
adir	agir
va	ba
çend	çen
gawan	gawan
peya	piyaw(5)

Peyvên hemwate (synonim) û yên ji hev cuda, divê ji xeynî hinek guhertinên rêzimanî, li ser qed û guhertinek neyê kirin. Mîna ku di zaravayên soranî de paşgirên zayendî nîn in. Dr. Kamuran Alî Bedirxan di pirtûka xwe ya bi navê "Türkçe İzahlı Kürtçe Grameri"(6) de, di 15 xalan de mijara paşgirên zayendî yê kurdî bi awayekî pir zelal tîne ber çavan. Mîrov kare paşgirên zayendî bi awayekî zanistî bi van peyvên ve bike.

Mînak 1:	Soranî	Kurdî
	Braderî min hat	Braderê min hat
	Dayikî min wî	Dayîka min wî

Mamî min	Mamê min	
Hêroy min	Hêroya min	
Kijolekî qeşeng e	Kijoleke	qeşeng e

Mînak 2:	Kurmançî	Soranî	Zazakî
	pir	zor	zaf
	keç	kijole	keyn
	ap	mam	dat
	bedew	ciwan	rind

Ji lêkerên hemwate yê ji hêla dengan ve jî nêzîkî hev in, divê yê kurmançî bîn bikaranîn. Ji bo di nava gel de zûtir bicih bibin, ev pêwistiyê girîng e.

Mînak:	Kurmançî	Soranî	Dimilî
	zanîn	zanîn	zanaene
	xwendin	xwendin	wendene
	kirin	kirdin	kerdene
	fam kirin	fam kirdin	fam kerdene
	xwestin	xwastin	wastene

Bikaranîna lêkerên hemwate û yê ji hev cuda yê zaravayan, pirsgirêkê ji pirsgirêkê herî girîng ên zimanê neteweyî ye. Divê ev lêker bi temamî li gorî bikaranîna xwe ya orînalê zaravayên ku jê tên bîn bikaranîn. Ew dê bi bikaranîna neke wiha pirtûkên lêkerî yê hemû zaravayên me, di zimanê hêpar de jiyana xwe bidomînin.

Mînak 1:	Dimilî	Kurdî
	DESTENE (êsta)	DESTENE (êsta)
	Ez derzon	Ez derzon
	To derzena	Tu derzena
	Wû derzeno	Ew derzeno
	Wa derzena	Ewa derzena
	Ma derzeme	Em derzeme
	Sima derzenê	Hûn derzenê
	Yî derzenê	Ew derzenê

Mînak 2:	Soranî	Kurdî
	WITIN (êste)	WITIN (êste)
	Min delêm	Ez delêm
	To delêyt	Tu delêyt
	Ew delêt	Ew delêt
	Eme delêyn	Em delêyn
	Ewe delên	Hûn delên
	Ewan delên	Ew delên

Li hemberî helwesta serdestki-

rîna zaravayekî an jî du zaravayan, kurdên ku bi zaravayên din qise dikin bi awayekî xwezayî dîtînen xwe yê dijber anîne zimên.

Nivîskarê rojnameya Welat J. Espar li ser nivîseke Umer Şexmûs a ku der barê yekîtiya zimanê kurdî de hatiye nivîsandin û di kovara Berbangê de hatiye weşandin wiha dibêje: "Nûştay Umer Şexmûs'î bi kurmançî ya û ziwane kurdî sero ya. Ez do nika na nûsta Umer Şexmûs'î ra yew parçe şima ra tercume biko:

"Cora ez na persî ser o yew modelo pluralîst pêşkêş keno: No zî no yo:

1. Heme Kurdistanê di sorankî û kurmançî bêro wendiş.
  - a. Mîndiqandê kurmançan di kurmançî zarava yewîn û sorankî zî ey diyin bo
  - b. Mîndiqandê soranan di sorankî zarava yewîn û kurmançî zî zaravayê diyin bo

Kamuran Alî Bedirxan

c. Mîndiqandê zazayan di kurmançî zarava yewîn, zazakî zarava diyîn, sorankî zarava hîrin bo.

d. Mîndiqandê hewramanan di sorankî zarava yewîn, hewramankî zarava diyîn û kurmançî zarava hîrin bo. (B'ewnê; Berbang Homar 81, riperr 26)

... Vano zazay-û hewremanî mecbûrî kurmançî sorankî banderbî. Labelê ne kurmanç ne zî soran îcab nêkeno zazakî an zî hewramnî banderbî.

... No model zaf modelê kolonyalîstan ra dûrî niyo. Kolonyalîstan heta nika vatîni ziwane şima çiniyo. Umer Şexmûs zî çend mîlyon kurdan ra vano şima bi zarava xwi nêwîsê, mewanê û bander mebe. Zaravay şima zaf muhîm niyo, şima qisê nêkê zî beno..." (7)

Wê dewam bike
ROJHAT AZADÎ

DEFTER

Serxwebûn û parlamentoya li derve

Li gorî soza xwe me hev û din li navbera katjimara 5-6'an li serê sibeya 25'ê reşemîya 1995'an li "Enstîtuya Kurdî" dît û bi dilgermiyê mezîn em ji Berlîne derketin. Me berê xwe da bajarê Dortmundê, ji bo ku em beşdarî hilbijartina şandiyên "Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistanê" bibin. Ev rîya 500 km, me bi muzîk û stranên kurdî û bi danûstandinên hevalan derbas kirin. Em 8 heval bûn di minîbûsê de û berê jî çend heval ji Berlîne çûbûn Dortmundê.

Li dora katjimara 12.30'an em gihîştin "Navenda Kurdî", cihekî fireh û mezîn, lê dîsa jî teng û biçûk bû, ji ber ku bi hezaran mirovên me li wir hebûn. Em ketin nava koma gel, nava rêzên hevalan. Bêhejmar caran em heval çûn rûyên hevûdu, me mîhrîcana gel ji bo "Parlamentoya Kurdistanê ya li Derve" li hevûdu pîroz kir. Gelê me civîna xwe berde-wam kir û me jî dest bi "Konferansa Hilbijartina Şandiyên Yekîtiya Rewşenbîran" kir. Çend hevalan jî endamên komîteya amadekirina parlamentê dîtînen xwe û kar û barên heya niha çêbûne, pêşkêşî konferansê kirin û bersiva pirsên beşdaran zelal û bi berfirehî dan. Di gotin û pirsên hemû hevalan de, diyar

dibû û ducar jî dibû ku êdî pêwist e gelê me saziyên xwe yê neteweyî yê herî bilind jî ava bike û bi rîya van saziyan dewletbûna xwe bi lez, bi pêş ve bibe.

Em hemû di wê bîr û baweriyê de bûn ku "Parlamentoya Kurdistanê ya li Derve" pêkanîneke gelek giranbuha ye di nava tevgera me ya neteweyî de. Hêviya me jî mezîn e ku, parlamena me di kar û barên xwe de û di pêwendiyên dîplomasî de bi rêk û pêk û bi çalakî bilive. Têkeve nava rêxistin û saziyên navneteweyî. Her wiha têkiliyên xwe bi saziyên dewletan re jî bi şeweyê pêwendiyên dualî deyne. Dîsa em hêvî dikin ku parlamena me karibe destûreke katî (wextî) û zagonan di hemû waran de amade bike.

Di nava pêlên raman û hêviyan de hilbijartin bi şeweyê hevaltî û demokratî û bi berpirsiyariyê pir bilind pêk hat. Ji nava 12 berendamên, heft endam û çigirek bi nivîskî hatin hilbijartin. Bi şahî û çepikan konferansa me çû serî.

Piştî ku me xatirê xwe jî hevûdu xwest, em çûn minîbûsa xwe û bi dilgermiyê hîn mezintir û bi baweriyê hîn kurtir em li Berlîne vegeyîyan. Deh saetan rîya me dirêj kir, 24 saetan bêxew û bêvehes em li ser lingan bûn, lê ev çûn û hatin bi me wekî şîr û şekir bû.

DR. GUNDÎ
DILBERZ

Qelbî Mezopotamya di destanê Gilgamiş

(Zazakî)

1872 di xebatê arkeolojan bi dinya literatûrêko newî da sinasnayîş. Namê literatûrê ku heyecan viraştîbî "destanê Gilgamiş" bî. No destan derheqî mîrî bajarî Uruk di bî. Bajarî Uruk binatê çemanî Ferad û Dicle, ku ca Mezopotamya yena varîş, di amibi avakerdiş. Uruk bajarêko gorê wextî xwi eravi şibl û Gilgamişî verî laserî girdî (nizdî 3000 verî byayîşî Îsa) te di mîrtî kerdê.

Nizdiyê 2000 verî zayîşî pyeximberî Îsa di merdimêko Babilyonijî hemû vatê ku derheqî mîr Gilgamiş di bîbî dîbî arî û ca destanê Gilgamişî viraştîbî. La, emrî vatonî zerê destanî rese-nî ta 4-5 serî verî zayîşî Îsa pyeximberî.

Gorê destanî, Gilgamiş him merdim bi him zî Haoma (hetêkê yi merdim bi di (2) hetî zî Haoma). Adawa ra zî wî warî xususiyetanî mîstîkan bi. Destan di Gilgameş zê mîrêko mîrxas û bêters yeno nîşankerdiş. Merdimo ku "her çî ca esên". Gilgameş, dormalê bajarî Urukî bir-cêko gird virazeno û kweno jiyaneko qedîm dima. Nîwazeno bimiro. No dawa ra zerê ji di tengasiyêk peyda bena. No tengasî tengasiyê tersî merdişî ya. Bi hevalî xwi Enkidu Hutî myani darûberî kişeno. No camerdîyê yi ser Haoma îşhtar zer kwena Gilgamişî. La, Gilgamiş zer-kostişî binatê merdim û Haoman redkeno û nîwazeno waştîşî îşhtar byaro ca. No ser zî îşhtar xezeb ci varnena.

Wexta Enkidu mireno, xem û tersî mergî Gilgamiş di adirêk kenîwe. Gilgamiş riyê şew û rojan, koy û derya xwi dima erzeno ku bireso Utnapiştu. Cê yi di Gilgamiş rê kenoa. Basî laserî (beno ku yê Nuhî bo) ku hewê peyda kerdîbî û dinya kerdîbî binî aw, keno. La, çî faîde riyî û gêrayîşî derg zî mergî Gilgamiş rê nibe-no çare. Gilgamiş Utnapişt ra museno ku jiyân/heyat xwi di him merg, him biyayîş, him zî vinbiyayîş paweno.

Hindêk serî derbas bî, la destani Gilgamiş jiyena û zê literatûrî dinya ya kontir yena qebulkerdiş. Helbet sirî no esto. Mîtolojiyo (ha fekvatan di ha zî nuştan di) verî di exlebi merdim rastî hikayetî mîrxasan û pesnanî yin yeno. Destanê Gilgamiş zî hina wa, la kiştê xeyal, pesn û camerdî di persî giran estî. Ma, rastî wati û manê jiyani çî wo? yenî. Biyayîşî merdimî yeno çî wati? Merdim çira jiyeno? Gelo jiyaneko bêmerg mîmkun nî wo?.. No persî ku Gilgamişî erzenî hewê gêrayîşî. Bi gêrayîşî xwi Gilgamiş wazeno cewabî no persan bibîno. No persî ku hindêk serî derbas bî, hemo zî giyananî ma meşgul kenî. Gilgamiş hemberî dijminanî mîrxas û talukan şer keno. No şer tekoşîni jiyani bi xwi wo. La, no tekoşîni di Gilgamiş camerdêko ku fikiriyeno.

Destanê Gilgamiş şiklî diyalog di derbas bena. No diyalogan di gelêk kes û Haomê qisey kenî. Yina yew zî Gilgamiş o. Destanê Gilgamişî trajedî û dramayê merdimatî

Li jorê peykerê (heykelê) Gilgamiş tê dîtin. Ew li Louvreyê ye. Bilindiya wî 5 metro ye û ji demê qral Sargon 2. maye, li Dur Saruk in.

bi xwi wa. Sarî ra heta êrî merdimatî dij qiwetanî tarî, xezebî Haoman û neweşiyê xwi xwiverdo.

Tekoşîno ku Gilgamiş dij xezebî îşhtar dano, mojnora ku merdimatî çî qeydi xwiverdo. Xwiver-

dayîş zaf dorî bi trajidîyon qeydiyo. Şiklo ku trajedî û dramê o wextî amê munayîş, destanê Gilgamişî kenî ebedî. Dewlemendiyê naverokê destan tesîrî xwi dona hemî Rojhilatî Myanîn (kurd, faris, ereb, efganî, ... Mem û Zînê Ehmedê Xanî di zî no tesîr eşkeno byero dîtîş) û dinyê Yewnano. Destanî ku serî mîrxasî di yenî muştis no ra tesîr xwi giroto. Çîrokê Huseynê Kurd û Odiseyê Yewnanon no ra di hebî.

Ecyeb zî nu ku çira destanêka nêwîn Mezopotamyaawa cêrîn di peyda bî. Gorê ku yeno zanayîş kulturî verî dormafê çeman di peyda bî. Binatê no çeman di Ferad, Dicle, Nîl, Îndus û Yangtseki estî. Êr'a 4-5 hezar ser verî, myanti çemanî Ferad û Dicle di kulturêko dewlemend zîl dano û dardormalê xwi xemelneno. Gorê ku xebatê arkeologî dano zanayîş nuştîşî verî ku ca nuştîşî bizmarî yeno vatiş, zî ita di amê dya-yîş. Bi no nuştîşî zî literaturo verî amo peyda-kerdiş.

Ayon ku dorê ewilî nuştîşî bizmarî pê kar ardo, gelê Sumer bî. Yin ra Babilyon, Asur û gelanî binan no nuştîşî dewr giroto. Destanê Gilgameş zî bi nuştîşî bizmarî amiya nuştîş.

Lîteraturê ku ca faîdi amo dîtîş:

1. Mîtolojîyên Mezopotamya, Edward Petişka (wergêr: Cemal Batur, 1993)

2. Gilgamiş -epose, Norsk utgave ved Per Seyersted, 1979.

MEMO DARRÊZ

DIK

Dengbêjên jin

Li Deşta Mûşê li ser dengbêjên jin pir çîrok têne gotin. Ez dixwazim yekê ji wan binivîsim. Ez bawer dikim wê roniyêke bireşîne ser mijara dengbêjîyê û rewşa civaka me.

Li welatên jor paşayekî pir mezin û li dinyayê qîzeke wî bi tenê hebûye. Qîza wî hîn di biçûkiyê de ji diya xwe dengbêjîyê hîn dibe. Dibe dengbêjêke navdar. Sal derbas dibin, mezin û giregirên derdorên paşê dibêjin:

"Qîza te ezep e. Çaxê wê yê zewacê hatiye. Divê tu wê bidî mîr." Paşa li ser vê teklişê şertekî diavêje rastê. Dibêje: "Gazî hemû dengbêjên Kurdistanê bikin. Kî li ber keça min kilaman bibêje û dengê wî nekeve, ezê qîza xwe bidimê."

Şertê paşê li welêt belav dibe. Dengbêj tîni li koşka paşê li hev dicivin. Lê dengêkî wer li ser qîza paşê ye ku dikare bi şev û rojan kilaman bibêje û dengê wê nekeve.

Di nava dengbêjan de xortek heye, dilê keça paşê dikeve wî. Ji ber vê yekê li hemberî wî dengê xwe dixîne. Paşa fêhm dike. Pir hêrs dibe. Ji qîza xwe re wiha dibêje: "Qîza min, te bi şev û rojan kilam digotin, dengê te nediket. Lê eşqa vî dengbêjê xort tu ji deng xistî. Xwedê mirazê te bike, lê tu êdî ne qîza min î."

Di çîrokê de dixuye ku dengbêj car caran têne cem hev diavêjin ber hev.

Dengbêj bajar bi bajar, gund bi gund digerin û kilamên xwe yên nû li civatan dibêjin.

Hinek dengbêjan jî li cem axa û paşayan jiyana xwe dom kirine. Ev kes di civakê de bi qasî şêx û meleyan xwedîqîmet bûne.

Ji weşanên Nûdemê romaneke Egîdê Xudo: Dê û Dêmarî

1 Sofî Hesenî
Ev pirtûk ji aliyê Egîdê Xudo ve hatiye nivîsandin. Egîdê Xudo ji kurdên Elegazê ye û pirtûk jî li ser jiyana kurdên vî herêmê disekine. Pirtûk bi şeweyê romanê hatiye honandin. Bûyer di dema Şerê Dûyemîn de li nava kurdên Sovyeta berê derbas dibe. Egîdê Xudoyê ku di dibistanekê de gerîndetiyê dike, li ser jiyana jineke bi navê Karê ku di êtimxaneyê dixebite, radiweste. Bûyer bi awayekî xweş diherike, kesên ku di romanê de cih digirin bi piranî mirovên baş in. Di dilê tu kesî

de xerabî nîn e, çewtiyên ku di-kin ji ber nezaniyê ye. Dema mirov vî pirtûkê dixwine wekî ku bûyer li gundekî Kurdistanê derbas bibe, hîs dike. Bes li vî gundî pest û pêkutiya dagirkeran nîn e. Nivîskar bi çakbînî li bûyeran û tîkiliyên di navbera kes û neteweyan de nihêriye. Mirovên rûs bi dostanî li kurdan dinihêrin, jixwe gundiyên kurd jî Yekitiya Sovyetê wekî welatê xwe dibînin. Li dijî Hitlerê 'devbixwîn' bêdudilî diçin şer. Di pirtûkê de mijara dê û dêmarîyê bî awayekî cihêreng tê nîşan dan.

Zimanê pirtûkê tevî ku ji aliyê rastnivîsê ve xwediyê hinek kêmasiyan e û wekî piraniya berhemên kurdên Yekitiya Sovyetê ya berê herêmî ye jî, baş e. Egîdê Xudo ev pirtûk pêşî di sala 1986'an de li Yêrîvanê bi tîpên kirilî daye çapê. Nivîskarê kurd Nacî Kutlay ev pirtûk li tîpên latîni wergerandiyê û çapa duyemîn ji aliyê weşanxaneyê Nûdemê ve li Stocholmê pêk hatiyê. Xwendevanên me karin pirtûkê jî vî navnîşanê bixwazin:

Termov. 52. 2 tr. 17775

Järfälä/ Sweden

Tel û faks: 8-58356468

DÊ Û DÊMARÎ

Egîdê Xudo

Berga pirtûka 'Dê û Damarî'

Qîrnayîşê azadiyey

FÎLMÊ VIJÎNAYEY

(Zazakî, kirdkî)

Namey film: Qîrnayîşê Azadiyey / Cry Freedom
Y./ Sermiyan:

Richard Attenborough
S./ Nuştox: John Briley
K./ Kaşkerdox:

Ronnie Taylor

K./ Hedirnayox:

Lasley Walker

Muzîk: George Fentom,
Iones Gwangwa

O./ Kaykerdoxî:

Josette Simon,

Kevin Kline,

Penelope Wilton,

Wabei Siyalwe, J. Coine

Welat: Îngilîstan/

Îngilînd, 1987

RICHARD ATTENBOROUGH

1923 di Cambridge di mar da xwi ra biyo. Londra di şiya mektebdê kaykerdoxa. 1942 di film da Noel Coward (In which we serve) di kaykerd. Tira pey 50 heb film dê karkerd. 1959 di film şirketî ya xwi viraşt (ake). 1982 di film da "Gandî reyde Oscar girot.

Filmoxrafiya jey

1968 Oh! What a lovely war/ Ax! Çika yew herb o rindo

1972 Young Winston/ Xorto Winston

1977 A Bridge Too Far/ Yew Kopriyo durî

1978 Magir/ Sêr

1982 Ganhi

1985 A Coras Line

1987 Cry Freedom/ Qîrnayîşê Azadiyey

Ma heme zanê ki Afrîka ya Başûr heta yew di serrî ra ver mêrdimî siyay welattê xwi di azadî nebî. Mêrdim andê sipî ya, hincar yew ezîyet, hincar yew îskence kerdênê jîn. Çik zengîneya welattê jîn (siyaya) bi pêro sipiya destibê... E-ses wayîrê ayê herra zî xwi rê kerdîbî kole... Yonî, sipî ya him welatê siyay a dest ra girotbê, him jîn ra tayinbî, him zî jîn rê sermiyaney kerdê... Yew na heway ra, sipî ya, siyay ra zorakî yew rez girotbê, labelê yêw goşey ingûr i nêdaynêbidê... Yonî xwi rê sey tirk an û kurdan bi!

Serrî 1975. Aşîret ra Bantu ran ra Stephen Bi-

ko, anasar yew welat di, feqîrey reyda pîl beno. Bêimkanêy reyde hone-no. Şono mekteb dê doxtora.. Wextra o zî sey zafin deyxê inî neheqey nêkeno, îsyar keno, hukmatî vero yeno...! Huk-

mat jey tebîşeno, çend ray fineno hepis a, zîndana, îskence keno bide. Labelê o, ancina zî fiqran dê xwi ra nêbeno, nêveyreno... No beyntar di yew rojnamevanî sipî sinaseno. Namey jey Do-

nal Woods o, wextra benê embazê cê.

Woods, tikê liberal o... Labelê verênêy dê qalandê, fiqrandê Bîkoyra çî fam nêkeno... Eyla wextra fiqrê Woodsî bedilyênê, o zî beno hetê Bîkoy, hetê mazlum a heqliya...

Labelê no hewa weşbê hukmatî (diktatorey) nêşano. Verê Bîkoy bindê îskencêdê kişenê, badî zî kenê ki Woods î bikişê...

Biko; çim dê dewletî di "terorîst" bi, dewlet jey kişt... Labelê Bikay ra dim, hincara reyde Bîkoy vejîyay...

Woods, namey ayê îskenceciya diktato ra çevî vîrîdê niyo, labelê namey Woodsî, namey Î. Beşikçi, H. Gerger î, F. Başkaya y, Vedat Türkali dinya sinasena...

Nelson Mandela; çimdê dewlet (an) di "terorîst" bi, eyro serekê Afrîka ya Başûr yo.

De ma faşîstandê mara daha weşî senî hewa vajê ki peyniya şima zî nizdiya!...

Ma di rojîra pey, (21 Adar 1995) di roşona piya bimbarîkê (pîroz) kenê... Newroz dê Meclîsê ma kurda awan beno. Inkayra, him Newrozê ma, him zî meclîsê ma, mapêrinrê pîroz (bimbarîkên) bo...

CEMAL PÎRANIJ

AZADÎ

Dîsa jî oxweş

ABDURRAHMAN DURRE

Berî salekê di roj-nameya Welat de nivîseke min ya bi navê "Oxweş" hatibû weşandin. Ev nivîs pir li xweşiya xwendevanan hatibû, heta niha jî hêj di bîra hinek xwendevanan de maye, "oxweş" dibêjin.

Çîroka "Oxweşê" bi kurtî wiha ye;

Li gundê Dîknoka Melazgirê bi navê Mihemdê Hiço (Rihmeta Xwedê li wî be û li miriyên we be) kalekî şareza hebû.

Di camiya gund de li ber sobeyê rûdinişt û cixara xwa dikşand û guhên xwe didan

Mele Simoyê Rehmetî ku ji cemeatê re çîroka "Cengnameya Hezretî Elî" dixwend.

Di çîrokê de digot: "Hezretî Elî di filan cengê de evqas tek-

bîr dane, bi her tek-bîrê jî bi sedan, bi hezaran kafir kuştine.

Heta ku bû nêzîkî êvarê, kafirekî tîrek avêt li nava dilê sihabiyekî da û ew şehîd xist."

Cemata li camiyê gişkan bi hev re digotin: "Wey kafirê kurê kafiran, wax û wax, çawan wî ew sihabî kuşt."

Mihemedê Hirço yê Rehmetî serê xwe radike û bi dengê bilind dibêje: "Oxweş, ez qurbana wî bim, wî dilê min rihek kir.

Mele Simo ca careke din jî bixwîne."

Cemeat dibêje: "Yah yah tu dîn bûyî, tu dibî kafir wisa nebêje."

Mihemedê Hirço dibêje: "Lo lawo sed carî "oxweş", Eliyê we ji sibê ve ketiye nava wan insanan, wekî palaxê dibire û qir dîke, hûn dikenin û şa dibin. Ma qey ew jî ne mirov in, ew jî ne xwîn û goşt in, hûn wekî guran ketine nava wan û dikujin?!

De bila yek jî ji wan ereban bê kuştin ma qiyamet ranabe,

De bila yek jî ji wan ereban bê kuştin ma qiyamet ranabe,

De bila yek jî ji wan ereban bê kuştin ma qiyamet ranabe,

"oxweş" û sed carî jî "oxweş."

Belê xwendevanên hêja di van rojan de dîsan filehan êrîş dane ser azeriyan;

sîrb jî êrîşan dibin ser Bosnayê û dîplo-

matên kurdan jî êrîşên diplomasiyê yên xurt tînin ser dijmin.

Ewrûpayê jî zor bi Zeyneba Zer xistine, gerîlayên kurdan jî, xwe ji cenga zaferê re amade kirine.

Hiko û Zeyneb bêçare mane, kenê ber mirinê dikin. Êdî dawîya viran li hemûyan jî hatiye.

Yek çareya wan maye, (nasîna) demokrasiyê û mafên mirovan.

Lê hê jî di binê vê perdeyê de xwe ji rastiye vedîşêrin.

Belê rastî ev e; kurd û Kurdistan, biratî, demokrasiya heqîqî, wekhevî, mirovî. Bi baweriya min tu rê û çare ji gur û dêleguran re nemane. Wê ne bixêra Bavê xwe, heq û hiquqên gelê kurd qebûl bikin û buhayê xwîna azadiyê bidin.

Tu çare nemane, êdî ji çewkîne ketine zexel zexel mêze dikin û digirjin. Bi kurtî, di hemû waran de gur bûne seyên qiyametê.

Ji ber vê yekê heke Mihemedê Hirço yê Rehmetî sax bûya wê bigota, "Oxweş ku ermeniyan êrîş dane ser azeriyan"

Divê em jî bibêjin "Oxweş" ku êdî kes bi kîloran jî guh nade "Zeyneba Zer" "Oxweş û sed carî oxweş"

Divê em jî bibêjin "Oxweş" ku êdî kes bi kîloran jî guh nade "Zeyneba Zer" "Oxweş û sed carî oxweş"

Divê em jî bibêjin "Oxweş" ku êdî kes bi kîloran jî guh nade "Zeyneba Zer" "Oxweş û sed carî oxweş"

Divê em jî bibêjin "Oxweş" ku êdî kes bi kîloran jî guh nade "Zeyneba Zer" "Oxweş û sed carî oxweş"

Divê em jî bibêjin "Oxweş" ku êdî kes bi kîloran jî guh nade "Zeyneba Zer" "Oxweş û sed carî oxweş"

Hebû tunebû li welatê me fîlek hebû. Ew fîl li guhêrekî diçêriya. Di wî guhêrî de jî hêlina tûtiyekê hebû. Tûtiyê çêlikên xwe mezin kiribûn, anîbûn ber firê. Fîl dema diçêre rastî wê hêlinê tê. Lingê xwe radike ku pê li hêlinê bike û çêlikên tûtiyê biperçiqîne. Wê çaxê tûtî xwe li sînga fîl dixê û dibêje:

– Kekê fîl ez di bextê de, çêlekên min guneh in, li ber firê ne. Wan neperçiqîne, tu çi dixwazî ez li ber te amade me. Fîl dibêje:

– Rebenê, evdelê ez fîl im, tu jî tûtî yî. Tu kî yî ku li ber min radibî. Ma çi hêviya min wê ji te hebe?!

Pîştî van gotinan, fîl pê li hêlina tûtiyê

FÎL Û TOLA TÛTIYÊ

dike û çêlikên tûtiyê diperçiqîne. Li dijî fîl tiştêk ji destê tûtiyê nayê. Dike gazî difire. Diçe cem qijakê, derdê xwe ji wê re dibêje:

–Fîlek heye rojekê pê li hêlina min kir, çêlikên min perçiqandin. Min jî xwe re hêlineke nû çêkir, çêlikên nû derxistin, lê hesreta wan çêlikên min ji dilê min dermayê.

Qijak dibêje:

–Ya xwişka tûtî ka ez ji bo te karim çi bikim. Ez qijak û ew jî fîl e, qet aqilê te vî karî dibirê, ez dikarim çi bi fîl bikim.”

Tûtî jê re dibêje:

– Va ye bû êvar, fîl nikare mexel bibe.

Dema wî piştî xwe da latê tû jî here xwe li ser serê wî deyne û her çavekî wî nikulekî lêxe, wî kor bike, bes e.

Qijak daxwaza tûtiyê tîne cih, fîl kor dibê. Lê belê ew jiyana xwe dîsa jî berdeyam dike, ji ber vê yekê dilê tûtiyê hîn li wî rihet nebûbû.

Rojekê tûtî dinêre ku beqek li ser latekî sekiniye û dike qurequr. Tûtî diçe ber siya kevirekî û ji beqê re dibêje:

– Birayê beq ji min kirî ku tu di bin avê de yî, lê min bala xwe xurt da te ku tu li ser kevirekî yî. Çawa ku te ez xapandim, tu di karî fîl jî bixapînî. He-

ke tu alîkariyeke min bikî evê bibe qenciyeke mezin ji bo min.

Beq dibêje:

– Ka bêje ez dikarim çi bikim, xwişka tûtî.

Tûtî:

–Were di binê latê de bike qurequr. Dema dengê te biçê wî ewê bibêje ka av heye, xwe ji latê wer bike, bigindire û bimire. Wê çaxê wê heyfa min jê bê hilanîn. Beq bi ya tûtî dike, dike qurequr. Fîl xwe li dengê wê digire, ji latê dikeve û dimire.

Tûtî bang li teyran dike:

–Werin goştê tolê bixwin.

Gotindar:
MELE EVDIREHMANÊ
TIZYANÎ

Berhevkar:
SALIHÊ KEVIRBIRÎ

Ez rast nehatime ku merivek wekî min bikaribe zimanê kurdî di hevokan da rast xebitandibe

Ev name ji aliyê Abdulah Varlı ve li hemberî rexneyên ku me li wergera wî ya Quranê kiribû, hatiye nivîsandin. Wî xwest ku em destê xwe nedine nivîsa wî û li gorî rêzikên Welatê Me rast nekin. Me jî destê xwe neda nivîsa wî û em wê diweşînin, bes bi wî şertî ku ji niha pê ve ne ew ne jî kesekî din nivîseke li gorî qeydeyên xwe nivîsandî, ji me re neşînin. Em nixandina nivîsê jî, ji xwendevanên xwe re dihêlin.

Hevalê héca û bira é beréz Zana FARQINÎ:

Biraé berézê delal! di cara yekem da ji bona pêşewazîya ku we bi min ra kirîye û daye weşandinê ez pur sipas dikim û xaşî û ser bilindî û pêşva çûnî ji bona we û rojnâme we ra di xazim.

Heval!min ji bona we ra diyarkir ku ez di warê ziman zanîne da dozdar nînim û bêjim”ez bi zimanê kurdî rind dizanim.” Wusa jî min ji bona we ra got; ez dozdarim ku ez zimanê kurdî di hevokan da rindtir di zanim bixebitînim. Heya roya meye niha héj ez rast nehatime ku merivek wekî min bikaribe zimanê kurdî di hevokan da

rast xebitandibe.

Hevalê héca! ez amedeyê wan kesne ku di arşê peyvne Quranê da rexnan ji min ra bişînin. Evan rexnene we ji rexnê pêştir kumreşîya weye ez dibînim. Loma hûn di warê ferhenga kurdî da pur kemin û kêmasîne we purun, hûn navînin. Min di wê pêşewazîya we da ku we weşandîye sed û pêncî du gëlet dîtî. Bi vî ra jî dîsa ez ji we pur sipazî dikim. Loma baré li ser milê we pur girane herkes nikare hilgire. Ezê di vira da şêrgêkî çê bikim ku hûn bi xweber jî bi gëletîyê xwe bizanin.

GELETÎ	RASTÎ
Rojî da	Royî da
Li xwendî	Ji xwendî
Qur’an	Quran
Feqî	Suxte
Dersan dibîne	Dersan dixûne
Li başûrê	Di başûrê
Di medreseya	Di medresa
Li Erdîşê	Di Erdîşê
Li vî bajarî	Di vî bajarî
Li kurdî	Bi kurdî
Çap kirin	Çapkirîye
Weşandin	Weşandîye;

wekî van heya 152 gëlet hene û parzûkirina we da jî héj purtir hene. Qe em evan nabînin û çiqas ji destê me bê em helanan dîdine we ji bona pêşve çûna we em arîkarin.

Heval! em werne warê rex-

nene we. Min tîpne tirkî di wan peyvne tirkîne ku welgerandina wan li bal zimanê kurdî nekirîye da xebitandîye. Heke hûn rind méze bikin hûnê rastiya wan bibînin. Peyva Qur’an di zimanê tirkîda bi vî cureyî té nivîsandin. Heke wusa nebe, di nîveka kuran û Kur’anê da tu raqetandin namîne. Lê kurdî wusa nîne, qe tu tékilkirina bi peyvê dinê çênabe.

Heval!tîpa (é)ça nişane ji bona méyatîyê wusa jî di zarezewé mamedyan da nişana dûmkirinêye û eva di wan zarezewé Behdîne dinê da tuneye. Wekî: Xurek xarin; gava léker bibe nav ewa bi serê xwe té xebaté. Retkoka (Ism mesder)bi yekatî té xebaté. Xurek hatiye xarinê. Eva hatiye xurek xarinê. Di zarezewé mayî da xarin bi tenê té gotin. Hecwekîyeke mayî: Dayîn ji wan ra hatiye dayîne. Dayîn ji wan ra di hate kirinê: Eva temtéla hanê bi tenê di zarezewé kurdne mamedî da heye; di wan zarezewé mayî da qe tuneye. Ji ber ku min eva tîpa(é)xebitandîye ji we werê eva gëlete.

Hevalno!heke hûn rind li ser Quranê bi ponijin hûnê rastê rastîyê werin û hûnê bi zanin ku min eva di çî warî da hûnandîye. Gava min dest

avîte welgerandinê, héj di kurdistanê da ji pêştirê medresan di tu çihîda nivîsandina kurdî tunebû. Gelo hûn di ponijin tîpne erebî di wan gavan da çiqas rewacbûn? Ji ber vîqasî evan tîpne hanê hatine hilbijartinê. Yek jî Quran bi herdu tîpan ku were serhev 1290 rûpel dike, di hevqas nivîsandinê da divê ku gëletî té da hebin. Ez bawer dikim heke rind bê mézekirinê, ewan gëletîne ku arşê Quranê bi guhurin téda nabînin. Şixa evan gëletîne hanênan wê di cara duduyan da kém bibin û wê di cara sisyan da pur kém bibin. Lé qe bi tu awayê bi giştî gëletayê nayê rakîne, Loma em merivin, çarastî aferîşîye wusa jî gëletî aferîşîye.

Heval!ez bawer dikim ku gazîkirina heval Mezher GÛNBAT jî ne di şopa xwedane. Loma em dibînin ku Enstîtuya Kurdî çend sale hatiye avakirin û ça dimeşe û çend xebat kirine. Ez li bal xwe evê wekî Melê(Teyr) bi nav Enger(Devekuşu)dibînim nav heye bi xweber tuneye. Mezobutama Kültür Merkezî tiştêk kirîye. Loma liber çavane. Ez rewşa we rind dizanim û dibînim. Heke evan warê hanênan nebûnan min dikarya ji wan ra bi gota ji

pêştirê gotegotan qe tu tişt nehatiye kirinê, lé baré we zore. Ez babawer dikim ku heval Mezher di gotina xwe da çewte û wekî kewane ji ber nêçîrvan direve, bi tenê serê xwe vedişêre. Heval Mezher bi rûmeta xwe evan gefê xwe hilde bixe berîka xwe. Di nivîsandina te bi xweberda jî 21 yek gëlet hene, ku bi serê xw e jî du prağrafî.

Li bal min di vî warî da bira nivîsandin béne kirinê, çî dibe bira bibe. Loma wê royekî bé guhurandin û rastkirinê. Hûn di zanin eva bû çend sedsal ku zimanê Ereban ji pêştirê Ereban jî bi Ereban va li ser xebat heye, héj jî kêmasîne wî bi hemîtî ranebûne. Xazîka gazî kirina we bé gefbûya. Ez bi xweber evan gefan ji xortayê hatiye di bînim û we di bağîşînim. Heval!Ez dikarim arîkarya we di hinek tiştan da bikim, lé hûn nikarin qe di tu warî da arîkarya min bikin. Loma hewcene min di warê we da tuneye.

Hevalno!Komalê Kurd wekî wan komalne cihanê nû nînin, ku héj ji bona wan ra tîpne nû béne aferandinê. Komalê Kurd di berya İslamîyetê da xuyane û veşartî nînin. Lé di gavê Misilmanîyê vir da hatine veşartinê. Di

Rojên li pêşiyê me germ xuya dikin. Germa li Kurdistanê tîna xwe dide metropolên Tirkîyeyê û wan deran jî dikelijîne. Bi milyonan kurdên ku ji ber zilm û zorê dev ji warê bav û kalên berdane û hatine Stenbolê, çi alewî çi sunî, ne mumkûn e ku karibin di şertên wekî yên Stenbol, Enqere, Edene, Mersin û hwd de jiyaneke rihet derbas bikin. Sala çûyî, Newroz qasî salên 1993 û 1994'an bi gur û geş derbas nebû li metropolan. Wisa dixuye û tê hêvîkirin ku wê îsal li bajarên Tirkîyeyê Newroz ji sala çûyî gurtir bibe. Agirê wê cejna pîroz bi rojan wê pêketî bimîne, ta ku bi milyonan mêjiyên tarî bi giyana xwe ronî bike. Ma wê kurd ji çi bitirsin? Welatê me di bin piyên

Jî Welatê Me

MAZHAR GÜNBAT

Giyana têkoşînê

dagirkeran de dinale. Ma ne ew dagirker in ku şertên dagirkeriyê jî nayînin cih? Dema kurd bi destê wan nakevin, dar û ber, pez û dewarên wan dişewitînin. Kurdên ku ji ber zilmê hatine metropolan, ji ber wan sedeman jixwe her tiştê xwe winda kirine. Tenê tiştê di destê wan de maye, ew jî giyana têkoşînê ye. Ev giyan di vê Newrozê de wê serî hilde û wan rojên serhildanan bi bîr bîne.

Newroza me ya 1995'an bila bibe destpêka xweş û geşiyê.

Divê ez li ser anketên Welatê Me jî çend tiştan bibêjim. Anket hê jî tîn, lê kê. Emê hefteya li pêşiya me, li ser vê mijarê agahiyên dorfireh bidin.

Daxwazeke me ji xwendevanan heye; Xwendevanên hêja, hûn jî baş dizanin ku serkeftina me bi saya piştgirî û alîkariya we ye. Bi taybetî

jî di berhevkirina gotin, biwêj, çîrok, metelok û hwd. de. Heta îro rola xwendevanên me pir xuya ye. Niha jî daxwaza me ji ev e ku hûn pêkenok, henekok û metelokên ku zêde ne dirêj in berhev bikin û ji me re bişînin. Ez bawer im ku eger li ser wan bête rawestî û bîn berhevkirin wê bi cildan tiştên wisa bîn komkirin. Ji ber ku tenê pêkenokên ku li gundê Apê Musa dihatin gotin dikarin kitêbekê dagirin. Bêguman, hê jî bi sedan gundên Kurdistanê yên mîna Stîlîlê û Zivingê hene. Em dixwazin ji hemû hêlên Kurdistanê pêkenokan berhevbikin û di rojnameyê de biweşînin. Emê li benda pêkenok û metelokên gund û navçeyên we bin.

serê Îslamîyetê da heya gavê Sultan Yavuz da 58 dugel hûnandine û diravê xwe çap kirine û di binê ala xwe da çûne ceng û qirînan û sinorê wan xuyabûye. Di gavê Sultan Yavuz da jî 25 dugelê wan hebûye û ewan bi Sultan ra peymanê aştiyê danîne û tivêk(itifak) çekirine. Di sala 1833-1838 da evan dugelan bi cengeke pur bi xûn va ketine destê Sultan. Evan qirînan di dîrokê da bi nav û deng in. Heya Sultan ji Almanya general û leşker anîne. yek ji wan jî Moltké bi xweber e. Di Îranê da jî Dugelê Sefewî û Zendî dugelne Kurd bûn. Eyîbîyan çiqas Kurd bûne evan jî hewqas û héj jî purtir.

Ji ber vî qasî ez bawer dikim ku Kurd hewceyê tîpne nû nînin. Lê hewcene ku ewan tîpne xwene kevin bi van tîpne latîni bi guhurun.

Ez geryam gelo tîpa(ğ) di çi zimanê da heye, min ewa di zimanê tirkî da nedît. Eva tîpa nişane heke peyveke ku eva tîpa té da hebe ewa peyva tirkî nîne. Îja hûn çar doz dikin ku eva tîpa tirkî ye. Ez bi xweber jî vé doza we behitîm. Eva tîpa di wan nivîsandîne Kurdîne kevin da ku ji wan ra sûretî hatîye gotin heye. Nişana wê eva-

ye. ∇ .Di tîpne sir da ku ji wan ra naha tîpne Êzdî dibêjin da heye, eva nişana wê ye. N. Di tîpne pêhlewi da heye nişana wê evaye. ∇ . Di Awestaê da evaye. ∇ . Di Mixî da evaye ∇ . Di suryanî û erebî da wekî hev in ∇ . Ji ber ku di tîpne Fransawî da tunebûne mamoste Bedirxan nexebitandîye, nabê ku hemî Kurd jî nexebitînin. Şîxa evan lé kolînan û purtûk li bal mamoste tunebûn, ku li wan méze bike rastîyê bibîne. Gava mamoste evan tîpan hûnandine, min nivîsandîne wanê wê gavê dîtîye heke hûn ewan bibînin şîxa hûnê bi xweber sodret bibin û hûnê bêjin gelo evan di çîwarî da hatine guhurandîne bi van tîpne nû gehîjtine me. Eva tîpa şîxa di daqtîloyan da heye, dibê ku em ewê bi xebitînin ku arşê peyvan geletnekin.

Hevalno! gava Kurdan temedun kirine, tîpne xwe jî aferandine. Di vî warî da komal ne biyanê Kurdan hewceyî Kurdan bûne, Kurd hewcê wanan nebûne. Ji ber ku we nedîtîye hûn nikarin bêjin tuneye ya jî wulo nîne. Divê ku hûn li wan bigerin bibînin ya jî bipirsin. Çar Kurdan tîpne xwe aferandine wusa jî peyvne bêjewî şaristanî aferan-

dine, îdî hewcê biyanan nebûne. Wekî: Hükümet=Dugel. Cumhuriyet=Komar. Dad=Aalet. Maf=Hak û mayîne wekî van. Gomş=Kom. Gund=Dehê. Nûçe=Nehya. Bajar=Kaza. Şar=Şehir, Kend. Komal evan xebitandine loma li wan nav danîne. Di nava Eşîran da (Koçer) da jî navne curecure li war û wargehê xwe kirine; ji ber ku xebitandine. Wekî Zom=Cihê berevkinê. Zozan=ji bona hemîşk wargehî ra gotine. Aran, gava payîzê ji zozanan vedigerin zivistgeha xwe ra nav danîne. Ji van té zanîne ku Kurdan di warê binecîhîtiyê da û di warê Eşîrîyê da jî ji bona hemî hewcene xwe ra nav danîne.

Ji ber ku we eva tîpa dîtîye di nava tîpne mamosteyê berê da tuneye îdî hûn evan rexnan ji ber xwe va tînin, wekî wan merivê ku şîr vexarîne devê wan şewitîye, îdî çi tiştê spî dibînin puf dikin, hûn jî wusa nekin. Hinekî bi firetî raman bikin û dûr bibînin.

Sergeftin û berxudari ji bona we û ser aogûnî û çavgirî ji bona dexesê werabe.

Selam ji bona arîkarê belengaz bindestarabe.

ABDULLAH VARLI

FERHENGOK

Aramî: Hizûr, îstikrar
Azîrîn: Ji ber êşê eciz bûn
Derfet: Pêkan, îmkan
Katjimar: Demhejmar, seat
Kesayeti: Şexsiyet
Laye: Alî, hêl
Mexel: Razana heywanan
Nependî: Veşarî
Pêwendî: Têkilî, eleqe
Tawanbar: Sûcbar (sanîk)
Tawandar: Sûcdar, xwedî sûc
Temen: Jiye, emir
Tenduristî: Sihet (sağlık)
Wer: Wisa, wilo
Wişe: Peyv, bêje, gotin, şor
Zexel: Tiral, tembêl
Zexim: Pihêt, şidandî

AGAHİYÊN ABONETIYÊ

Min Welatê Me Divê

	Li Hundir	Li Derve
☐ 3 Meh	☐ 400.000 TL	☐ 35 DM
☐ 6 Meh	☐ 800.000 TL	☐ 70 DM
☐ 12 Meh	☐ 1.600.000 TL	☐ 140 DM

Bedelê Abonetiyê ez radizînim

Li Tirkîyê – Roza Basın ve Yayın. San.Tic.Ltd.Şti. Yapı-Kredi Parmakkapı Şubesi Hesap No: 1100264-1

Li Derve – Roza Basın ve Yayın. San.Tic.Ltd.Şti. Yapı-Kredi Parmakkapı Şubesi Döviz Tevdiat Hesap No: 3001507-3

NAV Û PAŞNAV : .....
NAVNIŞAN : .....

Navnişana Welatê Me
Ayhan Işık Sok. No:23/3 Beyoğlu / İST.
Tel-Fax: 2491344 – 245 29 91

WELATÊ ME

Rojnameya Hefteyî
(Haftalık Gazete)

Li ser navê
ROZA Basın ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti. adına
Xwedî (Sahibi)
Aynur BOZKURT

Gerîndeyê Weşanê
(Yayın Yönetmeni)
Mazhar GÜNBAT

Berpirsiyarê Karê Nivîsaran
(Yazışleri Müdürü)
Metin AKSOY

Berpirsiyarê Nüçeyan
(Haber Sorumlusu)
Suut KILIÇ

Redaktor
Sami TAN

NAVNIŞAN (Adres)
Ayhan Işık Sok. No:23/3
Beyoğlu / İSTANBUL

TEL-FAX
249 13 44 – 245 29 91

ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık A.Ş.

NÜNERİ
(Temsilcilikler)

Suriye– Jan Dost
Fener Rojbiyanî

Berlin– Silêman Sido
49-30-69 00 26 95

Bonn– Ahmet Baraçkılıç
49-228-66 62 49

Hannover– Selim Biçûk
49-5721-813 60

Hamburg– A.Hekim Gülsün
49-40-40 33 88

Munchen– Mahmut Gergerli
49-871-670 884

Badenwürttemberg–
A. Rahim Ayaz
49-75453258

Swed– Amed Tigris
46-8-740 69 81

Amsterdam– Cotyar Zaxoy
31-20-613 07 66

Paris– M.S. Ayçiçek
33-1-48000401

Atina– Sirwan Reşîd
Bekir Bahoz
30-1-3634905

